47ՐԴ ՏԱՐԻ Թ·ԻՒ 2459 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1912 ՄԱՐՏ 8-21

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
54 Grand Rue de la S. Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՈՒ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
ԵՏ ՁԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Պաշտօնական փաստաբան ՀԱՅՏԱՐ ՐԻՖԱԹ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته نومرو ٥٤
صاحب امتیاز اوخانس فرید
اداره خانهسی باب عالی جادهسنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑՄՍ.	ԵՌԱՄՍԳ.
Պարսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Գաւառներու համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրչ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար ժամանակը պայմաններ։

كيل مدافع حيدر افندى

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋՔ

Ազգ. ժողովը բարոյական անանկուելեան ենթարկուած է։ Այդ դեբաղոյն Մարմինը՝ որուն սերտօրէն կապուած է ազգին ճակատագիրը, իր բարձրէն ընծայած անկասկած արդարութեամբ և ստեղծագործ աշխատութեամբ պէտք էր խորունկ պատկառանք ազդէր մեզ ամենուս։ Ազգ. ժողովը չի կրցաւ արդարացընել իր վրայ դրուած տարիներու յոյսը, և այսօր արհամարհանք մըն է որ ամէն կողմէն կը բարձրանայ։ Հոգեկան այս վիճակը մահաբեր է ազգային իշխանութեան բարոյական հեղինակութեան համար։

Մենք չի պիտի խօսինք նոր շրջանի անգործունէութեան և մնամէջ վէճերու վրայ. շատ հինցած ճշմարտութիւններ են այլեւս։ Բայց չի պիտի վարանինք բուռն կերպով բողոքելու երբ Ազգ. ժողովը արդարութեան ամենատարրական իրաւունքին դէմ է որ կը մեղանչէ։

Սահմանադրութիւնը իր հիմնական մեծ սկզբունքով կը հրաչակէ. «Ազգ. իշխանութիւնը հիմնուած է արդարութեան վրայ։»

Ո՞րքան կրցինք ճշդիւ գործադրել այդ սկզբունքը՝ երբ տարիներէ ի վեր արդարութեան անբռնաբարելի պահանջ մըն է զոր անվերջ կը ձգձգենք։

Առանց այլեւայլի խօսինք։ Ազգ. ժողովը ամբաստանեալ նկատած և դատական մարմին կազմած է երկու եկեղեցականներու, Օրմանեան և Երէցեան Սրբազաններուն համար։ Այս եկեղեցականները ամբաստանուած են իբրեւ ազգին դէմ դաւաճաններ։ Եթէ այս ամբաստանութիւնք ստոյգ են, ինչո՞ւ մինչեւ ցարդ չեն դատապարտուած։ Եթէ Ազգ. ժողովը ազգին դէմ դաւող երկու եկեղեցականներ դատապարտելու իսկ անզօր է, լաւագոյն է որ գոյութեան իրաւունքէն դադրի և խորհրդարանին ճակատը գրէ. «Վարձու տուն» ինչպէս երբեմն ըրաւ Քրոմուէլ։

Իսկ եթէ անմեղ են և իրենց վրայ ծանրացող ամբաստանութիւնք անզօր, ո՞ր օրէնք և ո՞ր սիրա կը թոյլատրէ որ անհաւաներու իրաւանց դէմ ի գործ դրըուած այս բռնաբարութիւնը շարունակուի անվերջ։

Երբ ազգը կը տաւյալ կարող ուէն վերջ ամէնքն ալ սիրայօժար պիտի հաշակերպին. բայց թէ այդ վճիռը ե՞րբ պիտի գայ . . . ։

Զենք դիտեր թէ եթէ հայաբնակ ոեւէ գաւառի մը մէջ Պատրիարքարանը լսէր թէ՝ երեք չորս տարիէ ի վեր ամբաստանուած եւ առանց դատաստանի, քաղաքացիական իրաւունքներէն կասեցուած եկեղեցականներ կան, արդեօք ինչ ազդու և ցնցող թագրիրով մը պիտի բողոքեր սեղեղերական արդարութեան դործադրութիւնը պահանջելով։ Զարմանալի՞ որ ուրիշներէ պահանջուած արդարութեան մէկ կամիլը մենք ալ մեր մէջ ի գործ դնենք։

Դատապարտեցէ՛ք այդ եկեղեցականները, Պ. ազգային դատաւորներ, բայց, բայց դատեցէ՛ք այլեւս, դատեցէ՛ք։

ԵՂԵՒԻՆՆԵՐԸ

Բոլոր մեծ ու պզտիկ, սողացող ու քարտքարեւոր բոյսերը կ'ակսին արթնցնել տակաւ, մնութեան խաբուսիկ մէկ ժպիտէն։ Աշնանամուտի առաջին մէկ պսիրուբէն իսկ անոնք մեր, զոդոդացեր և անձկագին սարսուռի մը յետոյ անեղացուիներուն ընդունէլեն փչեր էին իրենց հոգեւարքը, յուսահատ համակերպութեամբ մը թոթափելով վասոյժ սերեւներին։

Միայն հակայ եղեւիները տակաւին ձմրան խստութիւններուն, թեւատարած՝ կուրծք տալով հիւսիսի և հարաւի ուժգին յորձանքներուն, իրենց միօրինակ չիւղերէն հատ մը անգամ չյանձնելով հովին, քաջարի մարտիկներու հանգստակ։

Բա՛ղձր, միշտ բարձրՃ կը մնար իրենց իրանը կոնի ծառային մէջ, բազկատարած։ Գայնակներն ու քամին խաւարաշունն գիւղերու պակուցումին հետ կ'սպառնային ըմբոստ դանգուածին։ այլ սակայն՝ անոր յեղափոխական ցցունքէն արհաւրացած երկչոտ բռնաւորներու ատաւերին պէս կը սուրային օդայած։

Մակոնները այժմ կը վերընձիւղին . . . իրենց կարմրամած բազուկները կեանքի կ'ասին գալնան թոյլատու մեղմութեան մէջ։ Նախ՝ պսակիներն արձակեցին անոնք, իրենց մարմնոյն զանազան ճիղաւորումներէն, հզօր ազդակի մը զայրոյթը փարձելու վախկոտութեամբ։ Այդ վոգբ ժամուը անոնմար անցաւ բնութեան ցասումէն։ Բաղչերական էր. ուստի պսակիները ուռեցքներ եղան. քի՛չ մըն ալ՝ բաղբոյներ. և ասա՛ որ ծերբ են այսօր, սոսկմանաբար, ստգոյն կանանչի մը ակնարդմայ թոյրը կաթեցնելով ճիւղերու փարկենդանացած գորշութեանց մէջ։

Եղեւինները կր նային անոնց վրայ... Իրենց հուժկու զմրութենէն արհամարհանքի ներողամիտ ժպիտ մը կը ցոլանայ, որ կ'երկարի՛, կ'երկարի սահմանին մէջ, մինչեւ ուր որ կը հեռանան ու կը հասնին իրար ու հիանդպային զայնատիւնները։

Անոնք Մեծերն են, սեռերկիւղ և ընդդիմադիր, որոնց հիւսկէնեներուն մէջ չբրջող ափը չի թոյլատրեր ձորձաթափ ըլլալու։ Եւ, իսկապէս Մեծերը՝ որոնց արհամարհանքը ժպիտի մը անդայացած ծալքերուն խորը կ'երթայ, կը հաղ...։

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌԻ

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

Ան որ ճամբորդութիւն մը ըրած է, լաւ ըմբռնած է անոր ծանրութիւնը։

Չկա՛յ անսանելի բան մը, որքան ճամբորդութիւնը, մանաւանդ Ամերիկայի համար։

1911 սեպտ. 20...

Ազերբայնճրիայէն Աւստրօ-Ամերիքան ընկերութենէն առանձնակ մը կարել տալի դէպի Աբժանթինի մայրաքաղաքը Պուենոս Այրէս։

Նոյն օրը առաւօտեան «Զիհանչէվ» նաւը կը մեկնէր ուղղակի Բիրլա, անկից Պոլիս եւն. երթալու։ Ա. Ա. ընկերութիւնը ինծի համար տոմսակ մը կարեց մինչեւ Բիրլա, Բաթրաս, ու անկից Արժանթին երթալու համար ալ դատ տուս մը, որ Բաթրասի մէջ պիտի փոխուէր։

Երկար պիտի ըլլայ հոս նկարագրել պատանթինայի գործողութիւնները, որոնք կը վնասեցնեն ճամբորդը։

Ժամը 4ին մեկնեցանք. հաղիւ երկու ժամ անցեր էր, թանձր մութ մը պատեց նաւը. երգ՛ն կար . . . ։

Ո՛չ մէկիս վրայ հոգի կար, շուարած իրարու անկոսի բաներ կը նեսէինք. սատակի հով մըն ալ կար, որ պիտի օդնէր երգեհին։

Նաւաղները, ոգի ի քաջն ամէն ջանք թափեցին երգեհին առաջքը առնելու համար։

Վիթխարի ճիգերէ վերջ է որ մարեցաւ։ Փոքրաւոր ճամբորդի մը առաջին գործը կ'ըլլայ ընկեր մը գտնել, ճամբորդութեան երկարատեւ տաժանքը սպանելու համար։

Ես ալ իմ կարգիս, հոյ ընկեր մը ճարեցի, ու իրարմով ժամանակ անցընելով, բնաւ չմտցանք թէ ի՞նչպէս հասանք Բիրլա։

Աւստրօ-Ամերիքանայի ճամբորդներուն նաւակի, սրանդրեի, գոյքերու փոխադրութեան դրամ չվճարելու համար մէկ մէկ մառքա տրուած էր, որպէս զի լսարանիներուս վրայ փակցնելով ազատ ըլլայինք ս՛ և է վճարումէ։

Մեր ընկերութեան նաւակը եկաւ, Աւստրիական դրօշակը պարզած, վրան ալ Ա. Ա. տառերը գրուած, որ կը նշանակէր՝ Աւստրօ-Ամերիքան։

Նաւավարը վաղեց դէպի մեզ, ինծի հետ կը գտնուէին 8-10 հոգի, և գոյքերնիս առնելով նաւակ իջեցուց և քիչ եռաքն ալ քարտի հասանք։

Ուզեցին զոյքերնիս ալ անցընել, սակայն արդիբեցի, հոս «չպիտի ելլենք, Ամերիկա պիտի անցնինք» առարկեցի, բան մը չըլլին։ Միայն չորս կոլոն կը տանեմ երկրամասի անօթիներու վասնամի մը, որոնք կը սպասեն ադին անդին, ջանալով ձեռքերնին բան մը ձգել։

Նաւավարին հարցուցի ընկերութեան գրասենեակը. զոց ըլլալուն՝ խոստացաւ դէս օրէն եւ հոն առաջնորդել զիս։

— Օթէլնիս ո՞ր է, հարցուցի, հոն կ'ուզեմ երթալ, ցոյց տուէ՛ք ինծի։

— Օթէլ Մինէրվա՛, հո՛ս է, ըսաւ նաւավարը, կամ աւելի ճիշդը, ընկերութեան մինոնրզը։

Ու քովինի գոնի մը մանելով երկայրական չենք մը ցոյց տուաւ, ու

— Մա՛ք, ըսաւ, հոս պիտի մնաք զիւերը, վաղը Բաթրաս մեկնող նաւ կայ, ջանացէ՛ք հասնիլ, ապա թէ ոչ Պոնքս Այրէս գացող «Գալոմպիա» նաւուն չէ՛ք հասնիր, եւաքը 15 օրէն աւելի կը սպասէք։

— Ինչո՞ւ 15 օր, ձեր ալեքլամին մէջ կ'ըսէք թէ ամէն շաբաթ նաւ կայ մեկնող։

— Ո՛չ, առաջ կար, բայց հիմա չկայ։

Կամաց կամաց գլացի խարուած ըլլալս, երբ գանգրկէն ներս մտայ, ու ցոյց տուաւ սենեակս, ասկացի, աղտոտ խանի մը մէջ կը գտնուէի, խոշորիկ սենեակ մը, 10-12 հատ փայտէ խեղճ ու խարխալ մահճակալներ, չարուած քով քովի, 2-3 աթոռ, մէջտեղը սեղան մը, վրան խաղի թուղթեր ու աղտոտած կանթեղ մը . . .

Ահա՛, ամբողջ Օթէլ Մինէրվան . միջնորդը որ ապշանար կը դարձէր, գուրս ելաւ, բայց ետեւէն վազեցի ու սենեակս մտցնելով զինքը.

— Կը վայլէ՞ այս, ամո՛թ է, ամո՛թ, փոխանակ լրագիրներուն մէջ մեծ մեծ ջարգերու թէ՝ սա՛նկ նաւեր ունինք, սա՛նկ պանդոկներ ունինք, սասնիկու օրէն նիւ Եորք, սասնըմինգ օրէն Արժանթին երթալու յայտարարութիւններ գրուելու, աւելի լա՛ւ է որ լեռը ելլէք։ Խարդախնե՛ր, հոս մարդ կրնա՞յ զիշերել...։

— Հոգ չէ՛, կը թախանձէր թարգմանը, եթէ չեք ուզեր՝ կրնաք ուրիշ պանդոկ մը երթալ. ինչ կ'ըլլայ, մէկ գիշեր պիտի մնաք, յաջորդ օրը պիտի մեկնիք։

— Ես գիտեմ ընելիքս, կը չարունակէի, սատնց իր խօսքերը մտիկ ընելու։

Ու պատրաստուեցայ գրասենեակը երթալ. բայց որսվհան ճշի զացած էին դրագիրները, ճաշարան մը մնայ։

Ժամը 3ին, չիտակ նոյն ընկերութեան գրասենեակը գիմեցի. ինչ տեսնեմ... հարիւրաւոր ճամբորդներ կը սպասէին. ամէնց մէջ ծանօթացայ քանի մը Սեբաստացի Հայերու, որոնք Նիւ Եորքի համար տոմսակ ուզեր ու 15 - 20 օր նաւու սպասելով, Օթէլ Մինէրվայի մէջ ալ պայուսակնին զոզոցուած ըլլալով, եկեր կը բողոքէին։ Սակայն հրէշնե՛րը, ականջ չէին կախեր և կը պատասխանէին.

— Մենք ինչ ընենք, թո՛ղ չգոյնէիք։

Անդին նշմարեցի ընտանիք մը. տունը կեսօրէնց թօմարզա գիւղէն էին. Մերսին երթալով աչքերնին նայել տուեր և «պօնո» յայտարարուած ըլլալով, անկից ալ Բիրլա եկեր են, հոս ալ բժիշկը ցնեալով նոյն աչքերը «նօ պոնո» ըսելով, վերադարձնել ուզեր է գիրենք։

Ինչ տսկալի ոճիրներ կը գործուէին այդ ընկերութեան մէջ։

Ուրիշ մը, 12 օրէն աւելի սպասած ըլլալով, տոիզուեր է քովը դտնուած հինգ անպ. ոսկին ծախսել, ա՛յն դրամը որ Նիւ Եորքի կղզին տարը գնելուն պէս, պարտաւոր էր ցոյց տալ։ Ու հիմա այդ գումարը իրմէ պակսած ըլլալով, պիտի ետ վերադարձնէին զինք նոյն ընկերութեան կողմէ։

Թէքգինչը մխիթարուած գացի՝ տեսնելով անոնց սղրմելի վիճակը։

Այդպէս, մեր գաւառացի հայ պանդուխտները, իրենց ունեցած մէկ արաբ կամ այլին գրաւի դնելով կամ ծախելով, 10—15 ոսկի կը հայթայթեն, Ամերիկա երթալու անոյով, յանալով որ հոն աշխատելով, տարուէ տարի առնուազն 20 ոսկի կրնան դրկել հայրենիք, մինչդեռ հոն, իր երկրին մէջ, տասը տարուան մէջ ալ չպիտի կրնար ձեռք անցընել նոյն դումարը։

Եւ ճամբորդութեան այս երկարատեւ տաժանքը աչքերնին. առնկով, մեկնած էին մեծ յոյսերով, բայց քաղդին մէկ հարուածովը, իրենց ունեցած դրամները կորսնցուցած կամ գողցուցած ըլլալով, ներկարարութեամբ պիտի ճարէին այն դրամը որ զիրենք պիտի վերադարձնէր իրենց հայրենիքը։

— Եա՛ղ Հայ գաղթականներ, մինչեւ ե՞րբ պիտի տառապիք . . . ։

ՀԱՅԿ ԼԵՒՈՆ

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՍՈՅ ՄԱՅՐԱՎԱՆՈՒՅ
ԵՒ ԿԷԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ Գ.

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ
ՀԱՏՈՒՄԱԾ Ա.

Յարաբերութիւնք Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի ընդ Մայր-Աթոռոյ Կաթողիկոսութեան Ամենայն Հայոց.

Յօդուած 24. — Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը ճանչցած է, կը ճանչնայ և պիտի ճանչնայ Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռոյ Հայրապետին գերագանութիւնը իբրև ընդհանուր հայրապետի հայոց և փոխարարաբար Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսն ալ ճանչցած է և պիտի ճանչնայ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը իբրև եղբայրակից և անկ ի Հայրապետ Կիլիկիոյ թեմերուն կրօնական խնդրոց նկատմամբ։

Յօդուած 25. — Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռոյ ընդհանրական հայրապետի ընտրութեան պիտի մասնակցին Կիլիկիոյ վիճակայինները իրենց պատգամաւորներով և Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետը իր պատուիրակով ըստ թոյլատրութեան օրինաց։

Յօդ. 26. — Ընդհանուր Հայրապետը ընդունած ըլլալով Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսին եղբայրակցութիւնը և հաւասարակցութիւնը յիրս կրօնական՝ այլ և գոյութիւն ունի էջմիածնայ և Կիլիկիոյ հայրապետներէն ձեռնադրուած եպիսկոպոսներու միջև, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան իրաւասութեան տակ գտնուող կերդ. և թեմական հոգեւորական ընտրութիւններու մէջ և թէ՝ սեղիս կոպս, ըլլան էջմիածնայ թէ Կիլիկիոյ հայրապետներէն ձեռնադրուած, անխտիր պիտի կրնան ընտրիլ ըլլալ Կիլիկիոյ հայրապետութեան, Պոլսոյ պատրիարքութեան և թեմական առաջնորդութեանց։

Յօդ. 27. — Զուտ կրօնական խնդրոց լուծման մասին Կիլիկիոյ թեմական առաջնորդք, ժողովականք և ժողովուրդ ուղղակի պիտի դիմեն առ Ս. Կաթողիկոսն Կիլիկիոյ, անկէ ստանալու համար Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ օրէնաց և աւանդութեանց համաձայն լուծման վճիռը։

Յօդ. 28. Թէպէտ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսը առանձին իրաւունք ունի իր վիճակներու կրօնական խնդրոց ինքնագլուխ վճիռներ տալ, այսուհանդերձ եթէ պատահին զուտ կրօնական այնպիսի խնդիրներ՝ որոնք իրենց հանգամանքով կըրնային հանրային ուշադրութեան առարկայ ըլլալ և որոնց կարգադրութիւնը ցարդ անտեսուած է եկեղեցական կանոնադրութենէն, Կիլիկիոյ Հայրապետը անոնց մասին վճիռ մը տալէ առաջ անհրաժեշտ է

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ի ԹԵՐԹՈՆԸ (4)

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ՈՐԴԵՍՊԱՆ ԾՆՈՂՔԸ

(ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՎԷՊ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Բ.

ՄԵՂՔԻՆ ՄՐԶԸ

Սակայն այս բոլորին մէջ ճշմարտութեան նմոյշ մը կար։ Օննիկ,(*) տիկինին անյայտ ու բուռն գիրգանդամներէն ուժաթափ, անոր թեւերուն մէջ թուլցած, զարարուած ու նուաղած էր մէկէ աւելի անդամներու։ Ու հիմա, կեղծ քունի մէջ, մտիկ կ'ընէր մօր ու աղջկան խօսակցութիւնը, որ զինք գերազանցօրէն կը շահագրգռէր։ Ինչպէս ալ ըլլայ՝ անոր առանցքը։

Խօսակցութիւնը քանի մը վայրկեան ընդհատուեցաւ, լռութիւն մը տիրեց, յետոյ, որիորդ Հերմանոյշ, անոյշ նայուածք մը նետելով բազմոցին վրայ քնացող(*) երիտասարդին վրայ։

(*) Այս իրական վէպը քաղած եմ Եղիպտոսի հայկական ժամանակագիրներէն, և այս վէպին մէջ յիշուած գրեթէ բոլոր անձնաւորութիւնները դեռ կ'ապրին այսօր։ Սակայն, ամէն ճշմարիտ վիպագրի նպատակը՝ միայն ճաղկել ընկերային մարութիւնները, մատնանիշ ընել վէրքերը, և, մանաւանդ, աղնուացնել սիրտնը, մէկ խօսքով, ապրուած իրականութիւնները վերապրեցնել, ժամանցի կեղծ ոճումներ գործածել, դիւրագրգռութիւններ չը վիրաւորելու և անհարկի տարաուութիւններ չրստեղծելու համար։ ՀԵՂԻՆԱԿԸ

— Մամա՛, ըսաւ արգանատանքի շարժուձեւով մը, մորեղբօրս իմաց տա՞նք։

— Ինչ կ'ըսես, աղջի՛կս, կշտամբեց մայրը, ինչո՞ւ գող հանենք մորեղբայրը։

— Բժի՛շկ մը կանչենք ուրեմն, յարեց աղջիկը, գորովոտ շեշտով մը, մե՛ղք է, չե՞ս գիտեր, ո՞րքան դեղնած է, խե՛ղճ աղայ։

— Բան մը չէ՛, բան մը չէ՛, հիմա կը սթափի, յարեց մայրը։

— Բայց մա՛մա, առարկեց Հերմանոյշ, լաւ խորհէ՛, չը գղջա՞ս . . . ։

Այս բառերուն վրայ, Օննիկ սկսաւ երերալ, աչքերը բացաւ, և յանկարծ ելաւ նստաւ բազմոցին վրայ։

Սթափած էր, չուրջը նայեցաւ, խելակորոյս հիւանդի մը պէս, որ ինքզինքը այլոր փոխադրուած կը դտնէ, և ապշահար դէմքով մը։

— Նիրեցէ՛ք, տիկի՛ն, ըսաւ, ձեղի ճանձրոյթի պատճառեցի։

— Ոչի՛նչ, ոչի՛նչ, կրկնեց տիկինը, հոգ չէ՛, աղա՛ս, ասանկ բաներ կը պատահին։

— Ի՞նչ եղաք, «միւսի՛ւ» Օննիկ, հարցուց օրիորդը հանակրական գոնով մը։

— Ձե՛զմ յիշեր, օրիո՛րդ, պատասխանեց Օննիկ անտարբեր չեշտով մը, տիկին մայրը գիտէ՛, ամամանը բերած էի, յանձնեցի, կը պատրաստուէի մեկնիլ, այնպիսի կը յիշեմ, յետոյ ի՞նչ եղաւ, չեմ գիտեր։

— Կ'երեւայ թէ դլխի պատոյտ ունեցաք, չէ՞։ յարեց տիկին Սիրանոյշ։

— Այո՛, այո՛, կրկնեց Օննիկ խորհրդաւոր ժպիտով մը, յաճախ կը պատահի ինծի, ի՞նչ է արդեօք այս դլխի պատոյտին դարմանը։

— Անդամ մը բժիշկին ցոյց տուէ՛ք, պատուիրեց տիկինը, դեղ մը կուտայ, կը գործածէք, շուտով կ'անցնի, «միւսի՛ւ» Օննիկ։

Օննիկի շատ դոհ մնաց այս խօսակցութենէն, երեւոյթները փոխուած էին, որիորդը համարձակ կը թեւէր հնարուած առասպելէն։

Ժամանակը շատ ուշ էր արդէն, Սիմոն պէյին գործակատարը, կամ իր նոր ախոռզոսով՝ տիկին Սիրանուշի հոմանին, մեկնեցաւ Կօրտոնեան պէյի բնակարանէն և, քովանի ճամբաներէ, արուաւեներու և պանանոներու պտրտէզներու ցանկորմերը քերելով, ուղղուեցաւ Առաջնորդանոցներուն տունը, նոյն օրուան իր գործառնութիւններուն համարը տալու համար իր մեծաւորին, որ հոն, մարմարէ քակին վրայ բացուող ու Շուպրայի մեծ պղոտային նայող սենեակին մէջ՝, հնչուեստներուն վրայ ծռած, թուանշաններու հետ էր։

Մնցին, Կօրտոնեան պէյի բնակարանին մէջ, մայր ու աղջիկ, զիրար կը խոսսուանցնէին։

Տիկին Սիրանոյշ, ո՛րքան կ'ատէր իր ամուսինը, նո՛ր դանքան և թերեւս աւելի կը սիրէր իր աղջիկը, թէև այս վերջինը, ղեմքով, խօսուածքով ու խառնուածքով չատ կը նմանէր իր հօրը։

Ցարդեալով իր հին բարի սովորութիւնը, տիկին Կօրտոնեան, չրջաղդասին տակի գրպանիկէն հանեց իր դրամապանակը, և մէկ կողմէն իր աղջկան մեռաքի վարսերը շոյելով.

— Աղջի՛կս, ըսաւ, ա՛ռ նայիմ իրաւունքդ։

Եւ հինգ անդլիական ոսկի սահեցուց Հերմանուշի ափը։

Այդ փոքրիկ դումարը մօրը կողմէն ամէն ամիս կ'ընդունէր օրիորդը, իր անձնական պէտքերուն յատկացնելու համար։

Ինն անձնական պէտքե՞ր . . . ։

Արդուզարդի համար ծախք մը չունէր, իր մայրը կը հոգար զանոնք, և չուայլութիւն։

Հագուստի, կապուստի, երթեւեկի, այցելութեան, պտոյտի և ուրիշ կարգի ծախքեր ալ չունէր օրիորդը, այդ բոլորը կը հոգացուէր դարձեալ իր ծնողքին կողմէն։

Տեղն է հոս յիշելու թէ Կօրտոնեան պէյ, եգիպտական կառավարութեան Արտաքին գործերու նախարարութեան մէջ ունէր կարեւոր պաշտօն մը, որ ամսական բաւական կլորիկ դումար մը կը բերէր իրեն, երեսուն ոսկիէ աւելի։ Սակայն ցոփակեաց ու խաղտոյ պէյ, միշտ դուրսերը, խաղատուն, հանրատուն և այդ կարգի վայրեր ման գալով, հոն կը մսիեր իր դրամը, և ամէն ամսու վերջերը, իր ստիպուէր փոխառութիւններ ընել, արդարացնելու համար իր պէյի տիտղոսը։ և պահելու համար պետական մարդու իր կիրքը, ոչնչաց որ, տարիներու ընթացքին մէջ դիզուած փոխառութիւններէն խաչոր, վիթխարի պարտք մը գոյացած էր։

Տնտեսական այս աննախանձելի կացութիւնը, պէտք է խոստովանիլ, երբէք չէր ազդեր Կօրտոնեան ընտանիքի ապրելակերպին։ Նոյն պիւռէն, նոյն չայլ ծախքերը, նոյն ճոխ սեղանները, նոյն պերճանքները, որոնք սակայն չէին դպչեր տիկին Սիրանուշի ամսականին։

Իսկ օրիորդ Հերմանոյշ, իր մօրէն ստացած ամսական դումարովը, գրեթէ ամբողջովին կը ծախսէր գնելու համար իր սիրական գիրքերը, որոնցմով՝ ամէն ամիս կը ճոխանար իր աղջիկի մատենադարանը։

որ խորհրդակցութիւն մը կամ կարծեաց փոխանակութիւն մը կատարէ ընտրական հայրապետին հետ։

Յօդ. 29. — Բացի «Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս» և կամ «Ընդհանրական Հայրապետ ամենայն հայոց» տիտղոսներու տարբերութենէն, թէ՛ Ընդհ. Հայրապետին և թէ Կիլիկիոյ Հայրապետին յարգանքի տիտղոսները միևնոյն բառերով պիտի նշանակուին պաշտօնական և անպաշտօն յարաբերութեանց մէջ, և որովհետև ըստ Մաշտոց՝ կաթողիկոսներու համար իբրև յարգական տիտղոս «Շնորհաւորեալ» մակդիրը գործածուած է, հետևաբար յետ այսու ըստ այնմ վարուիլ անհրաժեշտ պիտի ըլլայ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան հանդէպ։

Յօդ. — 30. — Կիլիկիոյ Հայրապետը պատարագներու միջոցին պիտի յիշատակէ զանուն Ս. Օծութեան Ընդհ. Հայրապետին։

Յօդ. 31. — Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ բոլոր հոգևորականք պատարագի միջոցին պիտի յիշատակեն ընդհ. Հայրապետին անունը, պայմանաւ սակայն որ թրքահայ բոլոր եկեղեցեաց մէջ ընդհ. հայրապետէն անմիջապէս յետոյ յիշատակեն և Կիլիկիոյ Հայրապետը։

ՀԱՍՏԱՒԱԾ Բ.

Յարաբերութիւնք Կիլիկիոյ Աթոռոյն ընդ Պատրիարքութեան Կ. Պոլսոյ և Ազգ. Վարչութեան

Յօդ. 32. — Կ. Պոլսոյ Ազգ. Պատրիարքարանը ըստ սովորութեան պաշտօնական յարաբերութեանց միջոցաւ, դիմեն է ընդ մէջ Բ. Դրան և Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան այն բոլոր գործերուն առթիւ, որոնց կարգադրութեան համար հարկ կը տեսնուի օսմանեան կիսը. կառավարութեան դիմում ընել։ Բայց ըստ հարկին կարող է կաթողիկոսը ինքզին ընութեան և ստիպողականութեան համեմատ ուղղակի դիմումներ ևս ընել։

Յօդ. 35. — Կիլիկիոյ առաջնորդական վիճակներուն մէջ ի զորձ պիտի դրուին այն օրինական ձեւակերպութիւններն, որոնք նշանակուած են գաւառներու մէջ Ազգ. Սահմանադրութիւնը գործադրելու համար պատրաստուած յատուկ հրահանգին մէջ, և ըստ այնմ կը կատարուին ընտրութիւնք և կաթողիկոսէն կը վաւերացուին։

Յօդ. 34. — Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ Առաջնորդի ընտրութեան պէտքի պարագային Կիլիկիոյ Հայրապետը ի հարկին անպաշտօն կուսակալներու ցանկեր ուղարկով Ազգ. Պատրիարքարանէն՝ ընտրութեան հրահանգները պիտի տայ Գաւառ. Ժողովոյ և ընտրութեան օրինաւորութիւնը ըստուգելէ յետոյ կը վաւերացնէ Ջեղայն և համաձայն տեղեկագրով Ջմը Առաջնորդին ընտրութիւնը և վաւերացումը կը հաղորդէ Ազգ. Պատրիարքարան. սնոր կայսերական պերատը ստանալու համար և ըստացուած պերատը կը զրկուի Ս. Կաթողիկոսին, որ իր հաստատութեան կնիքով կը զրկէ ընտրեալ առաջնորդին։

Յօդ. 35. — Եթէ վիճակի մը ժողովուրդը փափաքի իր վարդապետ առաջնորդն եպիսկոպոս ձեռնադրել տալ օրէնքին ցոյց տուած սահմաններուն մէջ, Կիլիկիոյ կաթողիկոսը եպիսկոպոսական ընծայցուի արժանաւորութիւնը հաստատելով հաւնելէ, անոր ձեռնադրութեան մասին Ազգ. կեդր. Վարչութեան հաւանութիւնն ալ պիտի ստանայ, քանի որ յօդ. 24ով նշանակուած սկզբունքը պիտի գործադրուի երկուստեք, հետևաբար՝ ինչպէս ընդհ. հայրապետը, նմանապէս Կիլիկիոյ հայրապետը չպիտի կրնան եպիսկոպոս ձեռնադրել Թուրքիոյ վիճակներուն համար, այն եկեղեցականները որոնք չունին ի ձեռին Ազգ. Կեդր. Վարչութեան վկայագիրը (Կիլիկիոյ սահմաններէն դուրս գտնուող առաջնորդներուն վկայագիրը ուղղակի իրենց կը յանձնեն ընդ. Հայրապետին ներկայացնելու, մինչդեռ Կիլիկիոյ վիճակաց մէջ պաշտօն վարող առաջնորդներուն Կեդր. Վարչութեան կողմէ ուղղակի Սրբազան կաթողիկոսին պիտի ղրկուի։)

Յօդուած 36. — Երբ վիճակի մը Առաջնորդի վրայ ամբաստանութիւն մը ծագի, սահմանադրական հրահանգին համաձայն, Կիլիկիոյ Կաթ. ատոռէն ղրկուած քննիչներու ձեռքով և կամ տեղական միջոցներով կը քննէ ամբաստանութեան բոլոր հանգամանքները և պարզանները, և երբ երեւան կը բերուի ամբաստանողի և ամբաստանուողի պատասխանատուութիւնը, կը ջանայ ամբաստանութեան հաստատութեան պարագայի վերջնել ամբաստանութեան ծննունդ տուող պատճառները և իրաւասութեան և համերաշխութեան կը հրաւիրէ թեմականներու Առաջնորդը, ի հարկին արժամապէս կը զգաստցնէ իր պաշտօնէն Առաջնորդը ըստ Սահմ., հրահանգի, իսկ երբ առաջնորդի վերջնական փոփոխութեան պէտք զգացուի, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը, վանական վարչ. խորհրդոյ համահաճութեամբ ընտրելեաց ցանկ կ'ուղարկէ և ընտրութեան օրինաւորութիւնը հաստատելէ յետոյ կը վաւերացնէ և կը տեղեկագրէ ի Պարիսաքարան (Յօդ. 34)։

Յօդուած 37. — Երբ բնականի ինչ ինչ պատճառով յետաձգեն իրենց վիճակի Առաջնորդի ընտրութիւնը, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը օրինական չրջանակին մէջ, նոյն թեմին համար կը նշանակէ Առաջն. Տեղապահ մը և իր այդ ընտրութիւնը կը ծանուցանէ ի Պարիսաքարան օրինական ձեւակերպութեանց կատարման համար։

(Շարունակելի)

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ — ԴԵՐՁԱԿ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

Պոլիս, Ճէլալ պէյ խան, թիւ. 26, Օռօզտի-Պաքի դէմը

Աժէն անոնք որ կ'ուզեն ճաշակաւոր հագուիլ, Թո՛ղ փութան դիմել Եդուարդ Տանցիկեանի գործատեղին, որ հասած են արդէն ընտր կերպասներ և ուր կը պատրաստուին ճաշակաւոր և անթերի հագուստներ, ամենավերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Առաջին այցելութիւն մը պիտի բաւէ դաղափար մը կազմել այս նոր հաստատութեան ճաշակի վերաբերութեան վրայ։

Դիմեցէք Պոլիս, Ճէլալ պէյ խան, թիւ. 26։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

ՆՈՐ ՄՏԱՀԱՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆՈՒԱՃԱԳՈՅՆ ՕԲԱՎԱՐՋԻ ՕՐԻՆԱԳԾԻՆ ՀԵՏԵԻԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Լոնտոնէն Մարտ 16 թուականի հետևեալը կը հեռագրեն «Մաթէն»ի — Անգլիոյ մէջ գործադրուին ստեղծած կացութիւնը անհանգստեցուց է։ Եթէ ընդունինք որ իւրաքանչիւր գործաւորի աշխատութիւնը կ'ապահովէ չորս հոգիի գոյութիւնը, եօթը միլիոն հոգիի կը յանգի թիւը անոնց որոնք կախում ունին այսօր գործաւորական սէնտիքաներու մնացուններէն։ Այս մնացուկները 12 ֆր. 50 սանթիմ կը վճարեն շաբաթը իւրաքանչիւր գործաւորի, և 1 ֆր. 25 սանթիմ աւելի, ազգ գլուխ 14 տարեկանէն վար։ Այսօր շաբաթ գործադուլ ընողներուն թիւը աւելցաւ։ Գործադուլէն ուղղակի տառապողներուն զգոնութիւնը կ'արտայայտուի զանազան վայրերու մէջ։ Հանքագործներուն մէջ նոյնիսկ, մանաւանդ անոնց որոնք սովորաբար համեմատական կերպով աւելի մեծ վարձք կը ստանան քան ինչ որ կը պահանջուի իրր նուազագոյն, անհամբերութիւն մը կը տիրէ գործը վերսկսելու։ Մինչև հիմայ գործադուլը ունէ է խստութիւն առաջ չբերաւ։ Սակայն եթէ մէկ քանի շաբաթներ ևս տևէ, դժգոհութիւնը անխուսափելի դէպքեր պիտի բերէ։ Շատ բնական էր որ այսօր երբ կառավարութեան միջամտութիւնը ոչ մէկ արդիւնք տուած է, ամէն կողմէ սա բառերը ըսեն.— «Աւելի լաւ պիտի ըլլար որ կառավարութիւնը թողուր հանքատէրերուն և գործաւորներուն իրենք իրենց գտնելու իրենց դիտուն ճաշը, և համաձայնութեան մը գալու։ Մէկ կողմէ հանքատէրերու միջև գոյութիւն ունեցող անհամաձայնութիւնները, միւս կողմէ սէնտիքաներու մնացուններուն սպառումը հոգը միջոցներ էին պարտադրելու երկու կողմը՝ սորոգելու հաշտութիւնը»։ Բայց շատ հաւանական է որ նոյն այս մարդիկը, եթէ կառավարութիւնը չմիջամտեր, սապէս ըսէին.— «Կառավարութեան պարտքն է միջամտել։ Գործադուլը կ'անդամալուծէ ճարտարարուեստը և կառավարութեան պարտքն է պաշտպանել հանրական կարգը։»

ՕՍՄ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐ ՄԵՐԺԷ ԻՏԱԼԻՈՅ ԱՌԱՋԱՐԿԱԾ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսէն Մարտ 18 թուականով կը հեռագրեն «Նայէ Ֆրայէ Բրլէսէ»ի թէ իտալական կառավարութեան առաջարկած հաշտութեան պայմանները երկու դեսպանաց միջոցաւ հաղորդուեցան Բ. Դրան, որ անընդունելի նկատեց զանոնք։—

Բ. Դուռը բարձրագոյն կը մերժէ Տրիպոլիի մէջ Իտալոյ պահանջած վեհապետական իրաւունքները։—

Իտալական կառավարութիւնը պատրաստակամութիւն յայտնած է ուրիշ պայմաններ ալ քննել, բայց տարակոյս կայ թէ վեհապետական իրաւունքներէն բնաւ պիտի չհրաժարի։—

Հռովմէն կը տեղեկացնեն թէ հոսաբակաց կարծիքը չատ, քիչ վստահութիւն ունի միջնորդութեան արդիւնքին վրայ։—

Ֆրանսական լրագրիները կը տեղեկանան թէ Հռովմի մէջ դիմուորական զօրաւոր գործունէութիւն մը անհրաժեշտ կը նկատուի։—

Մինչև ցարդ՝ իտալական նաւատորմիղին Տարտանէլի մօտ երեւցած ըլլալուն լուրը հրատարակուած չէ։

ԿՐԷՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Պոլսէն Մարտ 18 թուականով կը հեռագրեն վիճակական թերթերու.—

Լաւատեղեակ չրջանակներու մէջ կը հաստատուի այն լուրը թէ Կրէտական խնդիրը սուր հանգամանք մը առած է, հաւանական կը նկատուի որ պաշտպան տէրութիւնք ստիպուին ցամաք զօրք հանել։ Ամերիկեան դեսպանին ստացած տեղեկութեանց համաձայն՝ որոնք ճշմարիտ ըլլալ կը թուին, անգլիական պատերազմական նաւեր «Բարբարոսի» կղզին (Բուտոսի հարաւային արեւմտեան կողմը) անցած են և անոնց պիտի հետեւին նաև ֆրանսական զրահաւորներ։ Զրոյց կը չրջի նաև թէ Անգլիա պաշտպան տէրութեանց առաջարկած է որ կղզւոյն վարչութիւնը չէզոք տէրութեան մը յանձնուի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՈՂՋ ՄԷԿ ՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Բէթէրպուրգէն հետեւեալը կը հեռագրեն անգլիական թերթերուն.— «Տաճկաստանի և Պալքանեան մէջ Ռուսիոյ քաղաքական տիպինը ո՛ւռ է փոփոխութիւն կրած չէ։ Ռուսիա կը փափաքի որ Պալքանեան թերակղզիին մէջ իրաց արդի վիճակը պահպանուի և Օսմանեան կայսրութեան հետ բարեհամական յարաբերութիւններ մշակուին»։ Զարին Պոլսոյ դեսպանին հետ կանչուիլը միմիայն Մ. Զարիքովի և այս տեղի արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ եղած յարաբերութեանց հետեւանքն է և բնաւ երբէք առընչութիւն չունի եւրոպական քաղաքականութեան վերաբերեալ հարցերու նկատմամբ Ռուսիոյ տեսակէտին հետ։ Բանի մը ամիս առաջ այս մասին կարգադրութիւններ եղան, երբ դեսպանը իր կողմէն՝ կրկին արծարծեց Տարտանէլի խնդիրը և անպատեհ ժամանակի մը մէջ իր պահանջները հրատարակեց։ Օսմ. Արտաքին գործոց նախարարութիւնը այս բանը չուսումնասիրելով, ամենայն զերմանական դեսպանատան, ուսկից իսկոյն հեռագրուեցաւ «Ֆրանքֆուրթեր Զայթունկ»ին, և Եւրոպա՝ որոնց մէջ էր նաև Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը՝ զարմացաւ, տեսնելով որ Ռուսիոյ քաղաքականութիւնը այնքան մեծ հարուած մը ընդունած էր Ասիկա միմիայն մէկ հատն է դեսպանին անկախօրէն գործելու պարագաներէն, իսկ վերջինն է, Իտալիոյ և Թուրքիոյ պատերազմը վերջացնելու համար արտաքին գործոց նախարարին ըրած ջանքերուն իր կատարման դիմադրութիւնը։ Կը պնդուի թէ Մ. Զարիքով խնդիրը միմիայն Երիտասարդ Թուրքերու քմահիրէն աչքովը դիտած էր Տեսակետներն ինքը կրնայ ադդար կամ անիրաւ ըլլալ, բայց գործնականին մէջ պէտք չէր որ իր պետին ջանքերուն հակընդդէմ ընթանար։ Մ. Զարիքով և առաջին թարգման Մ. Մանուէլեան վերջին ատենս Երիտասարդ Թուրքերու կողմը հակած էին, ինչ որ ցաւ պատճառած էր Սլաւ Օսմանցիներուն և Թուրքիոյ մէջ բնակող Ռուսերուն։ Ասոնք սակայն ո՛ւ և է անդրդիռութիւն չունին մերձաւոր Արևելքի մէջ Ռուսիոյ հետեւած քաղաքականութեան հետ, որ մաղի չափ փոխուած չէ։

ՄԱՅԻՍԻՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ նաւագնին և ուրիշ ճարտարարուեստական նոնանիներուն մէջ յայտնուած նշաններուն համաձայն Մայիսին, բովանդակ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ աշխատութեան վերաբերեալ ծանր անկարգութիւններ կը պատահին։ Աշխատութեան մեծ ակումբները արդէն իսկ յայտարարութիւններ հանած են, որով կը հրաւիրեն իրենց անդամները պատրաստուիլ Մայիսի ընդհանուր գործադուլին։ Արդէն անցեալ աշնանէն ի վեր տեղեկացան մասնաճիւղերու պատգամաւորները միշտ կ'ըսէին որ աշխատութեան ակումբներու միութիւնները ընդարձակ գործիներ պատրաստելու վրայ են, որպէսզի նը-մանը բնաւ չը տեսնուած գործադուլ մը պատրաստելով, ամբողջ վաճառականութիւնը անդամալուծեն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՀԱԿԱՌԴԻԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐ

Պէրլինէն կը հեռագրեն «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի հետեւեալը.— Արքունի դիւանապետը խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Դաշնակից Նահանգաց պլենիպոտենցիարներու հետ, որուն միջոցին, սկզբնաւորմամբ, միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ պաշտպանութեան օրինագիծը և անոր շուտասիրելի գործադրութեան պէտքը չեշտուեցաւ։ Բաց ասած, միաձայնութեամբ համաձայնութիւն գոյացաւ սա կէտին վրայ ևս թէ՝ կայսրութեան երեւմուտքին վերաբերեալ գոյութիւն ունեցող սկզբունքները պէտք է պահուին, որուն հետեւանքով՝ յաւելուածական ծախքերու համար պէտք է նոր եկամուտներ ստեղծուին։ Ի վերջոյ ամէն կողմանէ համաձայնութիւն գոյացաւ սպառելիք նիւթերու և զարձի վրայ նոր տուրքեր չը դրուելու մասին։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ ՄԱՐՈՔԻ ՄԱՍԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուրբաթ օրուան թուականով Բարիզէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն հետեւեալը.—

Մարոքի մասին Ֆրանսայի և Սպանիոյ միջև կատարուած բանակցութիւններուն վիժման լուրը դժբախտաբար ստոյգ է։ Ֆրանսայի առաջարկութեանց մասին Սպանիոյ կողմէ տրուած պատասխանը այս առաւօտ արտաքին գործոց պաշտօնատունը հասաւ։ Սոյն պատասխանը կատարեալ անընդունելի պայմաններ կը պահանջէ։ Սպանիա կը մերժէ Ֆրանսայի խնդրանքներուն առնչեալ ինը, և միայն կողմէ իրեն փոխարինութիւն ինքը խնդրանքներ կ'ընէ։

Ֆրանսա կ'ուզէր հետեւեալները.—

Ա. — Բացս տը Ակուա։

Բ. — Վարկայի ջրվէժը, որ Սեպուի մէջ Ովիլիանոսը կը թափի։

Գ. — Լուքքոսի ձախ գետափին այն մասը որ Էլարաշի հիւսիսային կողմէն դէպի Ովիլիանոս կը թափի։

Դ. — Հարաւային կողմը Իֆնիի մօտ երկրամաս մը։

Սպանիա կը մերժէ Բապս տը Ակուան և Լուքքոսի ձախ գետափը, և կը հաւանի միայն Վարկայի ջրվէժին հիւսիսային կողմէն փոքր մաս մը տալու, իսկ հարաւէն միայն փոքրիկ հողամաս մը տալու, այս հողամասին մէջը ըլլալով Թենտաարի քաղաքը, բայց առանց Ատլանտեանի ծովեզերքին մօտենալու։ Ի վերջոյ՝ Սպանիա՝ Ֆրանսայէն կը խնդրէ Մասսուսի ջրվէժին մէջ եռանկիւնաձև հողամաս մը որ Այժերիոյ սահմանագլուխին մօտ Միջերկրական ծովը կը թափի։ այս եռանկիւնը պիտի իրականապէս զոյգ Այժերիոյ եւ Մարոքի հետ Ֆրանսայի հաղորդակցութիւնը։ Խորհրդարանին մէջ այսօր Մ. Բուանքառէ նախարարապետը և արտաքին գործոց նախարարը, զգուշաւոր բայց որոշ ակնարկութիւններ ըրին Սպանիոյ հետ սկսած բանակցութիւնին։

ՍԱՒԱՌՆՈՐԴ ՄԸ ԻԲՐԵԻ ԵՐԵՍԹՈՒՆԻՆԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒ ՇԱՀԵԿԱՆ ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՄՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բարիզէն կը հեռագրեն թէ Մ. Վէյրին անուն սաւառնորդի մը մղած ընտրական պայքարը սկսած է թատերական երեւոյթ մը առնել։ Մ. Տիժարտէն Պոմէձ՝ նախորդ պետական ենթաքարտուղար մը՝ ամենաբուռն մրցում մը սկսած է կատարել թռող անձին հետ։ Իր թեկնածուն բոլոր տեղական քուէնդրէ յանձնախումբերը և բոլոր տեղական պաշտօնեաները իրեն կողմը ունի և մինչև ցարդ բոլոր քուէարկողները իր կողմն էին. բայց Վէյրին բոլոր յանձնախումբերուն յաղթեց, անոնց վրայէն թռելով քուէարկուներու եռանդը ջնջեց։ Վէյրին ոչ իակ մէկ հատ քուէ-ինդիր գործածել ունի, ոչ ալ ո և է յանձնախումբ, կամ ո և է տեսակ քաղաքական օժանդակ անձնաւորութիւն։ Բուէ հաւաքելու համար Վէյրին միմիայն իր սաւառնակը ունի. առաջ ինք տեղէ տեղ կը թռի, կ'ապտեցնէ զիւղացիները և իր հակառակորդներուն գործունէութիւնը կը խորտակէ։ Քաղաքապետարանի քաղաքական խմբակները, փոխ-քաղաքապետը և բոլոր տեղական իշխանութիւնները ափ ի բերան կը մնան այս մարդուն յաջողութիւնը տեսնելով։ Առաջին անգամ, ծաղրելով կ'ըսէին թէ «Վէյրին» կրնար 500 քուէ չանիլ։ յետոյ՝ ընդունեցին թէ 1000 ալ կրնար չանիլ։ և հիմակ մեծ տոմարով կը տեսնան թէ 5000 ալ կրնայ չանիլ։ Երկու որ առաջ Մ. Վէյրին ծանուցում մը ըրաւ թէ «Լիմոս»ի մէջ Շպիսի թռէր և անա 5000 հոգի հոն գացին զինքը դիտելու։ Երբ Վէյրին բարձրանալու կը պատրաստուէր, բոլոր ժողովուրդը ծափահարեց և ցնծութեան աղաղակներով ողջունելով զինքը՝ խոստացան բոլոր իրենց քուէները տալ իրեն։ Այն բոլոր տեղերուն մէջ ուր Վէյրին պիտի թռէր, յանձնաժողովները իրենց լաւագոյն ընտրողները դրկեցին, բայց ժողովուրդը փոխանակ բանախօսին ունկնդրելու, դուրս կը նետուէր թռողը տեսնելու։ Մ. Վէյրին կ'ըսէ թէ ինքը պարզապէս ազգային պաշտպանութեան թեկնածու մըն է։ Ֆրանսան պաշտպանելու համար կ'ըսէ պէտք ունինք սաւառնակներու և անոնց վարիչներուն։ Պէտք է որ սաւառնորդի մը ձայնն ալ լսուի խորհրդարանին մէջ։ Եթէ դիս դրկէք, ես ինքզիս վրայ արհեստական ծանօթութեամբ խօսողներուն առաջինը պիտի ըլլամ։ Ես ժողովրդականութիւն չէ որ կը փնտռեմ. արդէն հիմակ պէտք եղածին չափ ունիմ և ոչ ալ դրամ կ'ուզեմ. փափաքս այն է որ խորհրդարանի մէջ օդաղնացութեան չահերը պաշտպանեմ. ազգային մեծ գործ մը կայ ընելիք. ես գործունեայ մարդն եմ, որուն ապացոյցը տուած եմ. դուքՇկրոֆ ինձ վստահել իբրև անձնական ընկերվարական մը և ազգային պաշտպանութեան անդամ մը։ Մ. Վէյրին որ որ երթայ, անպիսի բազմութիւն մը կը խնամի իր շուրջը և կը սկսի ծափահարել։ Ֆրանսայի մէջ ո և է պատեան չանձնաւորութիւն իսկ այսքան հետաքրքրութիւն պատճառած չէ երբեք։ ամէն պարագայի մէջ, վստահութեամբ կարելի է ըսել թէ վերջ ի վերջոյ Մ. Վէյրին դարձեալ պիտի յաղթանակէ։

ԹՈՒՐՔԵԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՄՕՏԱԼԻՍ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վիեննայէն կը հեռագրեն թէ իտալական նաւատորմիղին Սելանիկը քարկոծելու մասին տարածուած լուրերը ճարտարարուեստական չրջանակներու մէջ մեծ անհանգստութիւն պատճառած է. պատճառը երեսփոխաններ որոնք արտաքին գործոց նախարարութեան դիմեցին լուր ստանալու համար, հետեւեալ պատասխանը ընդունեցին.— «Արտաքին գործոց նախարարը պատճառ մը չունի հաւատալու թէ Իտալիա միտք դրած է Սելանիկը ռմբակոծել, նաև չկան այնպիսի նշաններ, որոնք պատճառ ըլլան սարսռալու լուրերուն իրականացման։ Զինուորական չրջանակներու մէջ կարելի կը նկատուի սակայն որ քանի մը իտալական մարտանաւեր երեւան Սելանիկի առջև, Տարտանէլի վրայ յարձակումը կեղծելու համար, թէեւ Հռովմի մէջ այս միջոցին զօրաւոր ազդեցութիւններ ի գործ կը դրուին նեղուցէն վրայ ո՛ւռ է յարձակում արգիլելու համար։ Աստ ամենայնիւ «Նոյէս Վիներ Թակպլատ»ի Պէրլինի թղթակցին՝ որ Պէրլինի արտաքին գործոց պաշտօնատան հետ յարաբերութեան մէջ է, տուած տեղեկութիւնները կարելի չէ բոլորովին անտեսել։ Ցիշեալ թղթակիցը կը հաստատէ թէ Հռովմի և Բեթերսպուրգի մէջ այս միջոցին բանակցութիւններ կը կատարուին և երբ Իտալիա Տարտանէլի վրայ յարձակի Ռուսիա ալ միեւնոյն ժամանակ Վոտիոր պիտի մտնէ։ Թղթակիցը կ'ըսէ նաև։ «Ռուսիա չը կրնար այլեւս հանդուրժել ո՛ր Վոտիորի և Տարտանէլի մէջ իր ցորենի վաճառականութիւնը խանգարուի։ հաւանականաբար այս է բանակցութեանց հիմը կազմող նիւթը, որում՝ ուրիշ պարագաներու մէջ անկարելի նկատուած ռուսօիտալական համաձայնութեան մը կարելի է յանգիլ։ Բայց ասոնցմէ, Բեթերսպուրգի մէջ կը վարցուի որ մի՛ զուցէ պատերազմին երկարիլը, գարնան՝ Պալքանեան խռովութիւն մը յառաջ բերէ։ Ամէն պարագայի մէջ, Իտալիոյ և Ռուսիոյ միջև կատարուած բանակցութիւնները կրնան անհաճոյ հետեւանքներ ունենալ Թուրքիոյ համար, քանի որ Մ. Զարիքով ալ չկայ այլեւս, որ մինչև ցարդ երկու տերութեանց միջև կատարուած բանակցութեանց արգելք ըլլայ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Մարտ.— Վիրէվլմ կայսրը այս իրիկուն ներկայ գտնուեցաւ ֆրանս. դեսպանատան մէջ Մ. Բամպոնի կողմէ արուած հացկերոյթին, ներկայ էին նաև Վարչապետ Մ. Պէթման Հօլվէկ և Արտաքին գործոց նախարար Մ. Քիտերլէն Վէխթէր։ Այս չորրորդ անգամ է որ կայսրը կ'այցելէ Ֆրանս. դեսպանատունը և հացկերոյթներու ներկայ կը գտնուի։

ԿՐԷՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆԵՐԸ ԵՏ ԿՐ ԴԱՐՁՆԵՆ ՎԱՒԵՐԱԳԻՐԸ

ԱԹԷՆԷ, 19 Մարտ.— Պաշտպան տէրութեանց հիւպատոսները Կրէտէի զործադիր ժողովին կապմութիւնը ծանուցանող վաւերագիրը ետ դարձուցին, որովհետև այդ վաւերագիրը «Ցունատանի Թագաւորութեան վերնագիրը կը կրէր։ Ասոր հետ մէկտեղ կ'ըսուի թէ Կրետացիք պէտք չունին իրենց ընթացքին և որոշումին մէջ։

ԱԹԷՆԻ, 19 Մարտ.— Կրէտէի պաշտպան տէրութեանց և օտար հիւպատոսները միաձայնութեամբ որոշեցին մերժել բոլոր այն թուղթերը որ «Ցունատանի» թագաւորութիւն վերնագիրը կը կրէին։

ՍԸՐ ԷՏՈՒԱՐ ԿՐԷՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, Մարտ.— Անդլիոյ Արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուար Կրէյ Երեսի. ժողովի այսօրուան նիստին մէջ եղած հարցումի մը պատասխանելով յայտարարեց թէ Կրէտէի պաշտպան տէրութիւնները կղզիին ինքզինքն մէջ իրենց գործակցելու համար բնաւ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ ո և է կոչումը ըրած չեն։ Այս մասին նախարարը հետեւեալ բացատրութիւնը տուաւ։ «Պաշտպան տէրութիւնները Կրէտէի մէջ իրերու արդի վիճակը պահպանելու համար ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին խորհրդակցութիւն մը կատարեցին։ Եթէ նոր զժուարութիւններ ծնունդ առնեն և տեղի ատն կղզիին դուրս կանխատեսուած կնճռոտութիւններու, այն ատեն պաշտպան տէրութիւնները Գերմանիոյ և Աւստրիոյ հետ մէկտեղ պէտք է խորհրդակցին այս կացութեան հանդէպ ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ։

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

ԱԹԷՆԷ, 19 Մարտ.— Անգլիական հեռագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ, Կրէտէի մասին Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջև համաձայնութիւն մը գոյացած ըլլալու վրայօք «Զայթ»ի տուած լուրը անկարելի կը համարուի, որովհետև Կրէտէ բոլոր եւրոպական տէրութեանց կը պատկանի, ո՛չ թէ մենակ Անգլիոյ։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՐԵՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱԹԷՆԷ, 19 Մարտ.— Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ յառաջիկայ ընտրութիւններու ատեն Վենիզելոսի կուսակցութիւնը պիտի կարենայ մեծամասնութիւն չահիլ։ Մ. Վենիզելոս վաղը ընտրական պատգամ մը Աթէնք պիտի վերադառնայ, ուր փայլուն ընդունելութիւն մը պատրաստուած է։ Նոյն իրիկունը Մ. Վենիզելոս մեծ ճառ մը պիտի խօսի։

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ 25 ԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՍՕՖԻԱ, Մարտ.— Պաշտօնական չրջանակներու մէջ կը հաւատուի թէ Ֆէրտինանտ թագաւորին գահակալութեան 25ամեայ տարեդարձը յառաջիկայ սեպտեմբերին մեծ հանդիսաներով և նորակառոյց Մայր եկեղեցիին վերաբացմամբ պիտի տօնուի Սոֆիան մէջ։ Թագաւորութեան հանդէսը կատարելու խորհուրդը վերջնականապէս ձգուեցաւ, ո՛չ այս տարի պիտի կատարուի և ո՛չ ալ աւելի ուշ։ Ասոր հետ մէկտեղ վերստիչեալ հանդէսները չատ փառաւոր պիտի ըլլան։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԵՒ ԹԷՎՖԻՔ ՓԱՇԱ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Մարտ.— Ռիմէր հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ, ժօրժ թագաւորը Պըքինկէմի պալատին մէջ հինգշաբթի (այսօր) պիտի ընդունի Օսմ. զեսպան Թէվֆիք փաշան, որ պիտի յանձնէ Սուլթանին կողմէ կայսամոլին նուիրուած պատուանշանները։

ԳՕՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻԾ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Մարտ.— Ինչպէս ակնկալուած էր, Վարչապետ Մր. Էսքուիթ այսօր Երեսի. ժողովին յանձնեց նուազագոյն օրավարձի մասին կառավարութեան կողմէ պատրաստուած օրինագիծը, որ պիտի գործադրուի հանքերու գործաւորներու մասին։ Օրինագիծը առաջին ընթերցումով միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

ԲԱՐԻԶ, 19 Մարտ.— Երեք սենիքաները այսօր միասին գումարուեցան։ 215ի դէմ 349 ձայնով որոշուեցաւ գործադուլին վերջ տալ, որովհետև անօգուտ էր այլ ևս չարունակելը։

ՑԱՒԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՎԱՐԿ

ԲԱՐԻԶ, 19 Մարտ.— Երեսփոխանական ժողովը որոշեց 60 միլիոն ֆրանքի յաւելուածական վարկը զոր կառավարութիւնը ուզած էր Մարոքի մէջ կատարուելիք զինուորական գործողութեանց համար։

ԳԵՐՄ. ԱՐՏ. ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Մարտ.— Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Քիտերլէն Վէխթէր այս իրիկուն կայսեր ներկայանալով հրաժարականը տուաւ, զրոյց կը չրջի թէ յիշեալը Պոլսոյ դեսպան պիտի կարգուի։ Քաղաքական չրջանակներու մէջ այս յանկարծական տագնապը անբացատրելի կը նկատուի։ Վարչապետ Մ. Պէթման Հօլվէկի Անգլիա այցելութեան լուրը կամաց կամաց կը հաստատուի։ Սակայն և այնպէս այս ճամբորդութիւնը բանակցութեանց վերջանալէն առաջ տեղի չի պիտի ունենայ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

ՊԵՌԼԻՆ 19 Մարտ.— Վիլհէլմ կայսրը այսօր երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Ծովային Նախարարին հետ։ Թէև մամուլը Անգլիոյ Ծովային Նախարարին Ս-րեսի. ժողովին մէջ ըրած յայտարարութիւնը Գերմանիոյ անպատասխան կը նկատէ, սակայն կ'երևի թէ քաղաքական չրջանակներուն մէջ այս

լալը։ Հիւպատոսը հաստատած է սակայն թէ զորանոցը խիստ առողջապահիկ վիճակի մէջ կը գտնուի։ Միայն թէ, գերիները ցուրտէն կրնան նեղութիւն կրել։ Հարաւի Իտալացին անգամ է ձմրան ցուրտին ինչպէս ամրան տաքին։ Զօրանոցին պատուհանները երկու կողմէ բացուած ըլլալով, հաւանական է որ 16 աստիճան սանթիկրատ բարեխառնութեան մը մէջ, գերիները ցուրտին չդիմանան։ Պէտք է աւելցնել նաև թէ հարաւային Իտալիոյ մէջ տարեսկզբանները քարէ շինուած են և բաւականաչափ անկողին չկայ 438 գերիներու համար որոնցմէ շատերը գետինը կը պառկին յարդերու վրայ։ Բրդէ ծածկոցներ բաւականաչափ չկան։ Մէկ քանի բացառութիւններէ զատ, այս մարդիկը հանդիսաւ ըլլալու երեւոյթը ունին։ Օրը երկու անգամ ճաշ կը տրուի անոնց։ Ցորեկը բրինձ, լուբիա կամ մաքառոնի, և իրիկունը լուբիայով կամ բանջարեղէնով միս։ Իտալացիք կը հերքեն այն թէ խոզի միս կամ իւղ կը տրուի անոնց։ Կ'ըսեն թէ իտալացի զինուորներուն իսկ չկան սար ատանկ բան։ Եւ արդէն, Հարաւային Իտալիոյ մէջ խիստ դժուարին է խոզի միս գտնել և ձէթը չատ աւելի ա-ժան է քան խոզի իւղը։ Խոհանոցին մէջ թուրք զինուորներ ալ կը զործածուին իտալացի զինուորներուն քովը և վեր։ Զէ հաստատուած նոյնպէս թէ ճաշի միջոցին կրօնական զգացումները վիրաւորուած են։ Թէև երկու զինուորներ խստիւ գանգատած են որ իրենց կրօնական սովորութիւնները յարգուած չեն։ Հրամանատար սպան յայտարարեց թէ պահպանողները խիստ հրաման ունին յարգելու կրօնական սովորութիւնները և թէ ամէն անոնք որ հակառակը չարժին, խստիւ պիտի պատժուին։

Գէր բիւրերը դրամ չեն ընդունիր, բայց ամէն զինուոր իրաւունք ունի օրը ութը սիկառ առնելու, դեր-սպաները 16, տոնապետները 24 և յիսնապետները 32։ Զինուորները ընդհանրապէս լաւ երեւոյթ մը ունին։ Անոնցմէ երկուքը կը գանգատին որ բաղնիքը անբաւական է և արգիլուած են գուրս ելնելու։ Այս արգելքը անոր համար է որ ժողովուրդը չդրգռուի։ Սպաներու սենեակները մեծ են և կահաւորուած անկողնով մը, հայելիով մը, սեղանով մը և աթոռով։ Սպաները կը ստանան այն միւնոյն դրամը ինչ դրամ որ կը ստանան իրենց ստորնաձանկից Իտալացիները։ Իրենց պէտք եղածը գնելու համար բաւականաչափ դրամ կ'ունենան միշտ։ Ձիշտ է թէ այս պարոնները ապատ արձակուկ և Թուրքիա վերադառնալ կ'ուզեն։ Գերման այցելուները հիացած են առնոց քաջութիւնն ու հայրենասիրական զգացումներուն վրայ։ Հրամանատար Խայրի պէյ յայտարարեց թէ չատ լաւ կը նայուին և հրամայեց են Իտալացի սպաներուն, այս վերջիններուն կողմէ իրենց ցոյց տրուած բարեացակամութեանց համար։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

„Օսմանիչէր Լոյսի" Պաղտատի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ իր թերթէն փետ. 24 թուականաւ։ — Մեր կուսակալ Ահմէտ Ճէմալ պէյ դատ բացած էր, "Էլ Մուսէվաթ" թերթին դէմ, թշնամացած հրատարակութեան մը համար։ Նախադատ ատեանը չորս ամսուան բանտարկութեան դատապարտեց թերթին պատասխանատու անձը ու անձինքը որոնք վիճեցին Վերքնութեան, Երեք դատաւորական Մակարար դրկուած զրպարտիչը որ կը բաղկանար ոստիկան-զօրանց երկու վարժարանի աշակերտներէ։ Այս առդումը կողմակերպուած էր ուրեք հաւաքելու և երկրին մէջ մէկ քանի բարենորոգումներ ի գործ դնելու համար։

Այս զօրախումբը յաջողած է իր պաշտօնը ի կիր առնել առանց նոյն իսկ պէտք ունենալու մէկ հրացան պարպելու։ Ոստիկանները զօրքերը ձերբակալած են երկու առաջ չէյխէր որոնք յանձնուած են Տեվանիէի կառավարութեան։ 2000 ոսկի տուրք ժողոված է։ Զօրախումբը երեք չաբաթ մնացած է հոն։ Պէյրութի ոմանց ըսելը խոր տպաւորութիւն բերաւ հոս։ Ամէն մարդ որոշած է հոս պաշտպանել հայրենիքը Իտալիոյ յարձակումներուն դէմ։ Իթթիհատի ակումբի մէջ արտասովոր հաւաքումը մը տեղի ունեցաւ։ Կուսակալութենէն արտօնութիւն ուզուեցաւ բողոքի միթինկ մը զումարելու, որ անմարերութեամբ կապարուի կուսակալութեան պատասխանին։ Հիմա կուհիմայ երկրորդ զումարում մնալ տեղի ունեցած է և որոշած է բողոքի հեռագիրներ դրկել բոլոր տէրութեանց՝ բողոքելու համարիսալիոյ քմահաճ արձակմանց դէմ։ Դրդռութիւնը ընդհանուր է։ Ընտրութիւնք չեն յաւանար։ կը խոսուի թէ երբեք տեղի չպիտի ունենան և կամ շատ ժամանակ կայ դեռ։ Կը մտնան որ երեք ամսուան ընդացքին մէջ արդէն իսկ ընտրութիւնք պէտք վերջ գտած ըլլան։ Մամուլը կը պոռայ, ընտրողներուն թէ չատ մը դաւեր կը սարքուին ընտրութեան շուրջը և օտար թեկնածուներ ընտրել կը մտածուի ենն։ ենն։

Կուսակալութիւնը իր կարգին աղդու դիմումներ կը հկատարէ որպէսզի առաք ցեղերէն ալ քուէի իրաւունք վայելեն։

ԴԸՐԱՁՕՎԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Դրաչովացիներուն կառավարչատան մէջ ակէզ առաջ «գօմպա» նետուած էր և կառավարութիւնն ալ անմիջապէս անդորրութիւնը վերահաստատելու համար ոչ է ջանք չէր խնայած։ Այս անդամ տեղւոյն քրիստոնեայ թաղերու մը ընթացքներուն և դերձակ ու նպարավաճառ էնտաֆներուն ինքնքներով շնորհակալութեան դիր մը մատուցուած է կուսակալութեան, որուն մէջ կը յայտարարուի թէ կառավարական պաշտօնեաներու ցոյց տուած փութկոտութիւնը և անդրդուելութեան համար ձեռք առած միջոցները երախտապարտ կը կացուցանեն զիրենք։ Գոհունակութիւն կը յայտնուի նաև կուսակալին արդարասէր գործունէութեան համար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քաղաքապետը, ասիկանութեան սեռուչը, Ա. Զօրաքանակի հրամանատար Օսման փաշա, ներքին զործոց նախարարութեան խորհրդական Ֆուատ և Պէյսմ էֆէնդի պէյ երէկ մէկու էկս ժամի չափ տեսակցեցան Ներքին զործոց նախարարութեանց փոխանորդ Թաչատ պէյի հետ, Պաղտոյ կուսակալութեան վերաբերեալ խնդիրներով։

ԳԱԼԱՏԱՅԻ ԴՈՐՏԱԿԱՏԱՐՆ ԱՅ. ԵՏ ՊԻՏԻ ԿԱՆՉՈՒԻ

«Բիւզանս» կ'իմանայ թէ՝ Գալատայի գործակատարը Պ. Բօբովիչ եւս, Թուս դեսպան Պ. Զարիթովի նման և միւսներն պատճառներով ետ պիտի կանչուի։

ԱՆՈՒԱՆՈՒՄ

Հանր. Պարտուց Վարչութեան դրամական գործողութեանց դիւանին օգնական — տնօրէն անուանուեցաւ Նշան էֆ.։

ՃԱՎԻՏ ՓԱՇԱ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՄՕՏ

Երէկ ոստիկան-զօրաց ընդ. հրամատար Ճավիտ փաշա իր յարգանքները մատուցանելու համար Կայսեր Ներկայացաւ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

Ա. Զօրաքանակը այսօր փորձ պիտի բռնէ Տավուտ փաշայի մէջ։

ԱՒՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Բալկանիէնի մոլքիզը որ արձակուրդով պիտի մեկնէր, յետաձգեց իր մեկնումը։

ՆՈՐ ՕԴԱՆԱՒԵՐ

Պոլիս հաստոց զինուորական Զօդանաւերէն զատ, պատերազմ նախարարութեան կողմէ երկու օդանաւ եւս պիտի յանձնարարուի Եւրոպա։

⁂ Օդանաւորդութեան վարժուելու համար որոշուեցաւ վեց զինուորական դրիել Եւրոպա։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԻԹԹԻՒԱՖԻ ԲՈՂՈՔԻՆ

Իթթիւֆը բողոք բարձած էր Վարչապետին ի մասին ա՛յն պաշտօնական հրահանդներուն դէմ ներքին զործոց նախարարութիւնը ուղղած էր կուսակալներուն՝ իրենց ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար Իթթիւֆականներուն վրայ և իբր երկրին թշնամիին՝ Սէյիտ Իսրիսի հետ աշխատողներ, եւ պահանջած էր որ հերքուին ասոնք։

Ներքին զործոց նախարարութիւնը պաշտօնապէս պատասխանած է թէ կառավարութիւնը պարտաւոր չէ հրատարակելու կուսակալներուն եւ այլոց ուղղած իր գաղտնի հրահանգները, և թէ, որովհետեւ անիկա ո՛և է կուսակցութեան մասին հրահանգ չէ տուած, ոչ մէկ անհրաժեշտութիւն կը տեսնէ հատատելու կամ հերքելու այդ պարագան։

ՆԱՒԱՐԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

Երէկ, էկս օրէ վերջ Նախարարաց Խորհուրդը գումարուեցաւ Շէյխ-իլ-Իսլամին Նախագահութեան տակ։ Խորհրդակցութիւնք տեղի ունեցան պաշարման վիճակի ջնջման և ընդ. ներքուի մասին։ Նախարարական յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած այն ցանկը որուն համաձայն ներքուէ պիտի չնորհուի քաղաքական դատապարտեալներու, կցուեցաւ այն ցանկին որ զրկուած է պատերազմական Նախարարին կողմէ։

Արտաքին գործոց նախարարը, իր պաշտօնակիցներուն հաղորդեց այն տեսակցութիւնները զոր ունեցած էր Մ. Զարիքովի հետ Պարսկի սահմանագլխի խնդրոյն մասին ինչպէս նաև պաշտպան տէրութեանց երեք դեսպաններուն ի մասին Կրէտէի։

Նախարարաց Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև Մինիթէֆէրի թափառական ցեղերու հաստատման խնդրով։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍ. ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ՍՈՒՏԱՆԻ ԾՈՎԱԾՈՑԸ

«Մոնիթէօր, Աֆէնտիէ հետեւեալ հեռագիրը ստացած է երէկի թուականաւ — Երէկ ռուսական և ֆրանսական երկու մարտանաւեր հասան Սուտայի ծովածոցը։ Կացութիւնը խ՛ստ անորոշ ըլլալով, հիւպատոսները այս մասին խորհրդակցեցան Ֆրանսայի հիւպատոսին հետ։

ՆԱՅԻԼ ՊԷՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Եգիպտական Նախարար Նայիլ պէյ «Թահիրօտօս»ի խմբագրին հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ։

«Սխալ է թէ պիտանէին բացը գոցելու համար երեք միլիոն ոսկի փոխառութիւն մը կնքելու մասին բանակցութիւն կը կատարենք։ Միայն բանակցութեան մէջ ենք 25 միլիոնի մեծ փոխառութիւն մը կնքելու որ պիտի ծառայէ Անատոլուի երկաթուղիներու շինութեան։ Այս փոխառութեամբ է որ բացը պիտի գոցենք։ Բանակցութիւնները բաւական առաջացածեն այս մեծ փոխառութեան առաջին մասին վրայ, փոխառութիւնը բաժնուած ըլլալով հինգ մասերու։ Նախ եւ առ՝ պիտի կառուցանենք Սբվաշ—Էնկիւրի, Խարբերդ, եւն. գիծերը։

—Իսկ ծխախոտի մենաշնորհնե՞ը։

—Հանրային Պարտուց թողուած եկամուտներուն մէջ երկու մենաշնորհներ կան, աղի և ծխախոտի։ Այս վերջինը որոշ պայմանաժամով մը Ընկերութեան մը յանձնուած, մնտերս պիտի վերադառնայ Հանր. Պարտուց։

Կառավարութիւնը օրինագիծ մը պատրաստած է չանգործելու համար այս մենաշնորհը, որ սակայն պիտի կառավարուի նոյն ինքն Հանր. Պարտուց կողմէ։

Օրինագիծ մը պատրաստուած է նաև որուն համաձայն Հանր. Պարտուց կը թողուի «սիկարէթ»ներու գործը։ Խնդիրը չկ կայանայ սկզբան թուղթի վաճառման մէջ եւ ոչ թէ չինութեան։ Այս ծրագիրները դեռ Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ հրաւիրելու նիւթ են։

Պիւտճէն վաւերացուեցաւ կայս. Իրատէով։ 4,076,000 ոսկիի բաց մը կայ, որուն մէջ են 1327 տարուց արտասովոր վարկերը։

— Պաղտատի խնդիրը ինչի՞ կը յանգիր։

— Կը յուսամ թէ հրեք չորս տարիէն Պաղտատ պիտի երթանք... երկաթուղիով։ Պաղտատի երկաթուղւոյ տնօրէնները ալ այդպէս կը յուսան։

ՎԱՐԴԳԷՍԻ ՅՈՒՑՈՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԻԹԹԻՀԱՏԻ ԵՒ ԻԹԹԻԱՖԻ ՄԱՍԻՆ

Կարնոյ նախկին օսմ. երեսփոխան Վարդգէս էֆ. որ իր ընտրական շրջանակը մեկնեցաւ, Սամսոն հանդիպեր եւ տեղւոյն «Ապաը Սէտա» թերթին խմբագրին հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է տեսակցութեան մը պահուն։

— Այս կուսակցութիւնը (Իթթիւֆ) հայրենասիրական նպատակով մը չէ, այլ վրիժառութեան համար միացած եւ զանազան կուսակցութիւններէ բաղկացեալ խառնուրդ մըն է։

— Իսկ Իթթիհա՞տը։

— Թէ ի՞նչ կը մտածենք այդ կուսակցութեան մասին մեր գաղտփարները հարկաւ կարդացած ըլլալու էք «Աղատամարտի» մէջ։ Մեզի համար միակ փոտտեղի կուսակցութիւնը Իթթիհատն է։

Վարդգէս էֆ. ըսկէ յետոյ թէ հայրենիքը դեռ չատ բան կը սպասէ այդ կուսակցութենէն, յայտարարեր է նաև թէ ինք բնաւ համախոհ չէ 35րդ յօդուածին փոփոխմանը եւ կը փափաքի որ այդ յօդուածը նոյնութեամբ հաստատուի։ Իթթիհատը բնա՛ւ արհամարհելի ուժ մը չէ եւ սակայն ըդդիմադիրները վրէժխնդրութեան համար մոռցան այս բանը։ Կարելի չէ դիւրութեամբ խաղալ կուսակցութեան մը հետ, որ Համիտի նմա՛ն բանապետ մը տապալեց։ Անոնք իրենց այդ ուժէն բնաւ բան մը կորնցուցած չեն։ Այն օրը որ Իթթիհատը Երեսփ. ժողովին մէջ մեծամասնութիւնը կորնցնէ և ուրիշ մը տեղը տեղ, միայն այն օրը պիտի տեսնուի թէ ի՞նչ՞ սարսափելի ուժ տէր է և դեր անիկա։

ԹՄԲԱԳԻՐ ՄԸ ԴԱՏ.

Բերայի պատժական դատարանին առջեւ երէկ տեղի ունեցաւ «Զուռնա»յի խմբագիր Պ. Գ. Թորոսեանի (Գիկո) դատավարութիւնը։ Ինչպէս յայտնի է «Մոդիկ»ի մէջ գրուած յօդուածի մը տպիչ Հրէից խախտակատ Նաւում էֆ. դատ բացած էր դիչելին դէմ և դատարանը ի բացակայութեան մէկուէկս ամիս բանտարկութեան և 30 ոսկի տուգանքի դատապարտած էր Պ. Թորոսեանի բողոքը նըկատի առնուելով, վերստին դատաւորութեան ձեռնարկուեցաւ։ Պաշտպան փաստաբանութիւնը անձնուիրաբար ստանձնած էր, միջազգային համբաւ ունեցող փաստաբան՝ Հայկակ էֆ. Խոսրովեան, որ խիստ ապաւորիչ ճառով մը վճռին բեկանումը պահանջեց։ Դատարանը իր վճիռը յետաձգեց Մարտ 21ին։

ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՈՒԹԻԵԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՄԸ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ

Սուլթանին և ուրիշ հարենասէրներուն առաջ նուէրներովը Սելանիկի մէջ եւս օդանաւորդութեան զինուորական վարժարան մը պիտի հաստատուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽԱՐՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

ԱՒԱԳ ԴԻՒԱՆԱՊԵՏ ՄԸ ՊԻՏԻ ԸՆՏՐՈՒԻ

Խառն ժողովը, ինչպէս զրած էինք ակէզ առաջ, երէկ բացառիկ նիստ դումարեց և մասնաւորաբար զբաղեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի վերակազմութեան հարցով։ Նախ Ոսկան էֆէնտի Մարտիկեան, բաւական երկար ճառով մը թուեց վերակազմութեան ծրագրին՝ զործակատարի մասին եղած առաջարկին առաւելութիւնները և պնդեց որ ապագայ զործակատարին՝ տարբեր և աւելի լայն իրաւունքներ տրուին, որպէս զի ան կարենայ թէ՛ իբրեւ խորհրդական և թէ՛ իբրեւ զործակատար օգտակար ըլլալ։ Այսպէս, ըսած է Մարտիկեան էֆ., այդ զործակատարը պէտք է երկրորդ կարգի արժէք և կարեւորութիւն ունեցող նամակները բանալու և զործողութիւններ կատարելու իրաւունք ունենայ, իսկ անոնք որ կարեւոր են՝ Պատրիարքին հետ խորհրդակցելէ յետոյ միայն կարդալէ։ Կրօնական ժողովոյ անդամներէն Տ. Ղեւոնդ Ծ. Վ. Դուրեան բուռն կերպով ընդդիմախօսեց Ոսկան էֆ. Մարտիկեանի և պահանջեց չեղեալ համարել ծրագրին մէջ զործակատարին տրուած այդ լայն իրաւունքը, որ ուրիշ բան չէ բայց եթէ չեղոքացնել Պատրիարքը և կիսամեռ անոր իրաւասութիւնները։ Դաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան եւս մերժեց ծրագրին այդ մասը։ Պատրիարքը, ըսաւ Դաբրիէլ սրբազան, Հայ Ազգը և վարչական ժողովները կը ներկայացնէ կառավարութեան առջեւ։ Եթէ նախարարները խորհրդականներ ունին, պատճառը այն է որ ամէն նախարարութեան մէջ առանձին խորհրդական մարմիններ չկան։ Մինչդեռ Հայոց պատրիարքը իրեն խորհրդական ունի Ազգ. Վարչութիւնը։ Տիրան էֆ. Երկանեան, տեսնելով որ վիճաբանութիւնները անօգուտ կերպով պիտի երկարին, առաջարկեց ծրագրին այս մասը ջնջուելու համար։ Ինքնութեան համար զրկել յատուկ մանաժողովի մը, կազմուած Խառն ժողովոյ անդամներէն։ Ժողովականները ընդունելով հանդերձ այս պարագան, խնդիրը քուէի դրին թէ՝ Ոսկան էֆ. Մարտիկեանի առաջարկութիւնը ընդունելի՞ է թէ ոչ։ Ժողովը սակայն 7ի դէմ 9 ձայնով (բոլո՛ր եկեղեցական անդամները լայի Գրիգորիս վրդ. Պալաքեանէ որ համամիտ էր Քաղաք. ժողովի անդամներուն) մերժեց Ոսկան Մարտիկեանի առաջարկը։ Յետոյ կազմուեցաւ մանաժողովը և ծրագիրը յղուեցաւ առանոր։ այդ մանաժողովին անդամ նշանակուեցան՝ Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան, Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան, Սմբատ վարդ. Գազազեան և Տեսրոբ՝ Տիրան Երկանեան, Լեւոն Տէմիրճիպաշեան և Ոսկան Մարտիկեան։ Յետոյ ժողովը ինչ ինչ բարեփոխութիւններով ընդունեց վիճակագրութեան ծրագրին Ա. գլուխը, որ կը վերաբերէր Փոխանորդարանի ճիւղին։

Ընտրելի անձը աւագ դիւանապետ մը պիտի ըլլայ, կ'ըսէին երէկ եկեղեցական Հայրերը, ոչ թէ գործակատար։

ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ ԷՖԷՆԴԻԱՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

Պանտրմայի քարանձաւի խնդիրը երկար ատենէ ի՛ վեր կը զբաղեցնէ թէ՛ Զարչութիւնը և թէ Ազգ. Պատրիարքարանը։ Ս. Պատրիարք Հայրը ամէն առաջ Վարչութեան որոշմամբ հրահանգ տուած էր որ քարանձաւի մասին իր կողմէ ոչ և է կարդադրութիւն չընեն։ Եւ սակայն Մազլումեան եպս. անուսամանձէր այս հրամանին։ Երէկ Տէրունական էֆ. Խան ժողովին ներկայանալով բողոքեց այս մասին։ Վարչութիւնը որոշեց որ այդ խնդիրը մուտէն քննելու և վերջնական կարգադրութիւն մը ընելու համար իր կողմէն Տիրան Երկանեան և Եբուսեղ Խօրասան էֆ.ները փոխարինութեամբ Պանտրմա երթան։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ

Երէկ առաւ գումարուեցաւ Զալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Ա. Սագաեան ընտանեաց կողմէ տարիներ առաջ Ազգ. Հիւանդանոցի վարչութիւնն առուն մը յատուկ պայմանագրով զարձուած ըլլալով Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ վրայ, պայմանագիրներէն Օր. Սրբուհի Սագաեան վերջերս խնդրած էր նոյն տունը վերադարձնել իրեն։ ժողովը սատարելէ յետոյ այս մասին Կուսակաց Հոգաբարձութեան կարծիքը, որոշեց բան պայմանագրի նոյն տունը վերադարձնել խնդրարկուին, բարը ծախսերը անոր կողմէ վճարուելու պայմանաւ, և միանգամայն այս փոխանցման տեսիլ անոր կողմէ նուիրեալ 200 ոսկի գումարին մէկ մասը Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ և երկու երրորդ մասը յատկացնել Ազգ. Հիւանդանոցին։

ԿԵԴՐՈՆԻ ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԻԵԱՆ ՆԻՍՏԸ

Ազգ. ժողովի Կեդրոնի խմբակցութեան վերջին նիստին, որ գումարուած էր Թուրքիա խանի իր ժողովատեղին մէջ, բաւական երկար ճառով մը թուեց վերակազմութեան ծրագրին՝ զործակատարի մասին եղած առաջարկին առաւելութիւնները և պնդեց որ ապագայ զործակատարին՝ տարբեր և աւելի լայն իրաւունքներ տրուին, որպէս զի ան կարենայ թէ՛ իբրեւ խորհրդական և թէ՛ իբրեւ զործակատար օգտակար ըլլալ։ Այսպէս, ըսած է Մարտիկեան էֆ., այդ զործակատարը պէտք է երկրորդ կարգի արժէք և կարեւորութիւն ունեցող նամակները բանալու և զործողութիւններ կատարելու իրաւունք ունենայ, իսկ անոնք որ կարեւոր են՝ Պատրիարքին հետ խորհրդակցելէ յետոյ միայն կարդալէ։ Կրօնական ժողովոյ անդամներէն Տ. Ղեւոնդ Ծ. Վ. Դուրեան բուռն կերպով ընդդիմախօսեց Ոսկան էֆ. Մարտիկեանի և պահանջեց չեղեալ համարել ծրագրին մէջ զործակատարին տրուած այդ լայն իրաւունքը, որ ուրիշ բան չէ բայց եթէ չեղոքացնել Պատրիարքը և կիսամեռ անոր իրաւասութիւնները։ Դաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան եւս մերժեց ծրագրին այդ մասը։ Պատրիարքը, ըսաւ Դաբրիէլ սրբազան, Հայ Ազգը և վարչական ժողովները կը ներկայացնէ կառավարութեան առջեւ։ Եթէ նախարարները խորհրդականներ ունին, պատճառը այն է որ ամէն նախարարութեան մէջ առանձին խորհրդական մարմիններ չկան։ Մինչդեռ Հայոց պատրիարքը իրեն խորհրդական ունի Ազգ. Վարչութիւնը։ Տիրան էֆ. Երկանեան, տեսնելով որ վիճաբանութիւնները անօգուտ է, ստիպուեցաւ հրաժարիլ։ Բայց Պատրիարքարանը իր համբաւեալ անհոգութեամբ, մինչեւ այսօր քայլ մը իսկ չէր ասած։ Հոգ չէ թէ՝ Ա-կումբի մը անձնուիրաբար աշխատող անդամները ոստիկանութեան և դատական իշխանութեան կողմէ կանչուէին։ Երէկ նոյն ակումբի անդամները կրկին դիմում ըրին Խառն ժողովին և վերջնականապէս յայտարարեցին որ եթէ Ազգ. Պատրիարքարանը չուզեր վաւերացնել, իրենք պիտի դիմեն կառավարութեան և անոր հաստատել պիտի տան ակումբին օրինաւորութիւնը։ Խառն ժողովը նկատի առնելով խնդիրը, անմիջապէս թագրիր մը գրեց՝ ուղղուած դատական նախարարութեան, որով կը խնդրուի այլեւս գատական հետապնդում չի կատարել, քանի որ Դաղրդիզի Հայ Ակումբն ալ միւս Հայ բարեգործական հաստատութիւններուն նման կապուած է միայն Ազգ. Պատրիարքարանի եւ ինք է պատասխանատու։

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐԻ ՀԱՃՈՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Հաճոյ առաջնորդ Տ. Գէորգ վարդ. Սարգսեան գրով մը կը խնդրէ Ազգ. Հայ. ընկերան գործարի ժողովէն որ Հաճոյ իր վարժարանին պիտանէն բարձրացնէ։ Առաջնորդը կ'ըսէ թէ Հաճոյ մէջ ուսման և դաստիարակութեան կարօտ 700 հայ աղջիկներ կան, մեծ մասամբ որբ, և տարեկան 150 ոսկւոյ պիտանէ մը անբաւական է։ Դիտել կուտայ թէ Զէյթունի մէջ 200 աշակերտուհիներու համար 130 ոսկւոյ պիտանէ մը սահմանուած է, որով, Հաճէն հարիւրապատիկ չատ նուազ նպաստ մին է որ կը ստանայ։ Սարգսեան վրդ. այս ամենայն ցնորակարութեամբ կը յիշատակէ այն ապգուտ գերը զոր կը կատարէ Ազգանուէր Հայուհեացը և կը թախանձէ որ ընկերութիւնը նկատի առնէ իր այս գիմումը։

Կը ընենք թէ ընկերութիւնը գպրոցական յառաջիկայ տարեշրջանին գոհացում պիտի տայ այս խնդրանքին, փակուած ըլլալով այժմ իր պիտանէն։ Հաճէն Կիլիկեան ադէանին 3000է աւելի զոհեր տուաւ։ տեղւոյն տնտեսական վիճակն ալ յայտնի է և կը կարծենք թէ Հաճէնցիք ամէն կերպով կը կարօտին օժանդակութեան։

ԶԷՅԹՈՒՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՆԿԱԽՆԵՐՈՒ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

Ընտրական պայքարի խնդրոյն առթիւ Ազգ. Երեսփ. ժողովի չէզոք և անկախ անդամները խորհրդակցական ժամանակ նիստի մը հրաւիրած էին երէկ իրիկուն ժամը 4ուն էֆէնտի Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

Այս նիստը չկրցաւ սակայն տեղի ունենալ որովհետեւ մեր չէզոք և անկախ ազգային երեսփոխանները կարծես իրենց չէզոքութիւնն ու անկախութիւնը յատկանշող անտարբերութեամբ չէին բարեհաճած պատասխանել հրաւէրին։

Պարզեւ Փափազեան, Արիստակէս Գասպարեան և Նաղաշեան էֆէնտիները ի զուր սպասեցին մինչեւ ժամը վեց, իրենց ընկերակիցներուն, և յուսահատ մեկնեցան։

ԿԱԹՈՂԻԿ-ՀԱՅՈՅ ՓՈՐՁԱՆՔԻՆ ԹԷՐՋԵԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷՆ

ԱՅՍՕՐ ՊԻՏԻ ՀԱՂՈՐԴՈՒԻ

Ինչպէս յայտնի է, Նախարարաց Խորհուրդը ակէզ առաջ որոշած էր պաշտօնապէս հրաւիրել Հայ-կաթոլիկ հասարակութեան արդար պահանջումին։ Այդ որոշումը կայս. վաւերացման դրկուած լալով, առջի օր, էկս օրին, Բ. Դուռ հաղորդուեցաւ իրատէն։

Հայ-կաթոլիկ ազգ. ժողովէն պատուիրակութիւն մը Բերայի միթէաարքեպ. Մուհիտին պէյի գլխաւորութեամբ, խնդրած է որ Պատրիարքարանը հակողութեան տակ առնուի։ Միւս կողմէ երեսփոխաններէ կազմուած ուրիշ պատուիրակութիւն մը զացած է Պատրիարքարանի հետեւի կողմի աթոռական եկեղեցականներու յատուկ յարկին մէջ բնակող Միքայէլ եպսկ. Խաչատուրեանի (Առաջնորդ Մարաթիոյ), որպէս զի Մատթէոս եպսկ. Սիսլեանի հետ հակողութիւն կատարէ, Պատրիարքարանի գոյքերը չի փախցուելու համար։ Խաչատուրեան եպսկ. յայտնելով հանդերձ թէ՝ ինք չէզոքութիւն պահել յարմար դատած է, ընդունած է այդ պաշտօնը նկատի ունենալով ազգին շահերուն սպառնացող վտանգը։ Յետոյ յիշեալ եկեղեցականները՝ ներսէն և ժողովուրդը դուրսէն հսկած է Պատրիարքարանի վրայ։ Երէկ Բերայի կառավարչութեան կողմէ ոստիկան զինուորներ կը հսկէին Պատրիարքարանի դրան առջեւ, որպէս զի մի՛ զուցէ այդ շնչախարիկ Պատրիարքը, փորձէ նորաձեւ աւազակութեան՝ և Սէնէ Պէնուա փոխարէ Պատրիարքարանի մէջ եղածները։ Թէև երէկ առտուան հայ թերթերէն ոմանք զրած էին թէ՝ կայս. իրատէն հաղորդուեր է Թէրզեանի և սակայն ինչպէս ստուգեցինք իրաւէն այսօր միայն յատուկ «զգուշութիւն»ով դատական նախարարութեան կողմէ պիտի հաղորդուի Պատրիարքարան։ «Սթամպուլ»ալ երկվարկեան պահուն խնայած էր թէ այդ լուրը անենք է և Թէրզեան երէկ նախագահած է Ժողովի մը որուն մասնակցած են իր չուրջը գտնուող կրօնականները և երեք աշխարհական կուսակիցներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ՀԱՄԵՐԱՇԽԱԿԱՆ,, ԺՈՂՈՎԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՆԻՍՏԸ

Օսմ. Երեսփ. ընտրութեանց առթիւ կազմուած «Համերաշխական» յանձնաժողովը երէկ գիշեր գարձեալ նիստ դումարեց ժամը 10ին։ Ներկայ էին Դաշնակցութենէն՝ Ա. Վռամեան, Վերակազմեալներէն՝ Լ. Լարենց, Ս. Դ. Հնչակեաններէն Արծրունի, Թամկաբարներէն՝ Վ. Թէքէեան և Դ. Տ. Մովսէսեան, Վարչութեան կողմէ Տիրան Երկանեան և Ոսկան Մարտիկեան, Ազատական խմբակցութենէն՝ Ստ. Գարաեան և Արամ Հաշտեան, Հայ-կաթոլիկներէն Գր. Մինէհեան, Պետրոս Մարտիկեան և Գրիգոր Ոսկան, Հայ Բողոքականներէն՝ Գէորգ Խարբերդեան և Գր. Շանպաղ, կեդրոնէն Գարեգին Տէմիրճիպաշեան և Յակոբ Եսայեան էֆ.ները։

Նախագահ Ստ. Գարաեան էֆ. նիստը բացաւ և նախ յայտարարեց թէ՝ չեզոք ազգ. երեսփոխանները չեն զրկած իրենց ներկայացուցիչները՝ նահանգ վարչութեան հրաւէրին Գարաեան էֆ. չարունակելով ըսաւ թէ՝ այսօրուան ժողովին նպատակն է Հայ ազգը ներկայացնել ամբողջովին ու միացած ներկայանալ, հակառակ պարագային ընտրութեանց արդիւնքը ենթադրեալ պիտի ըլլայ և անպատեհաբար Հայ ազգին։

Վռամեան հարցուց թէ՝ վարչութեան ներկայացուցիչները ի՞նչ պիտի ըսեն, կիսրակի իրիկուան կուսակցութեանց յայտարարութիւնները լսելէ յետոյ։

Տիրան Երկանեան պատասխանեց թէ՝ դեռ վերջնական եզրակացութեան մը յանգած չէ վարչութիւնը։

Հաշտ Ատիվ պէյ շրջանի մէջ

Ներքին գործոց նախարար Հաշտ Ատիվ պէյ կը հեռագրէ թէ Շքեսրա հասած է իր հետեւորդներով և քրիստոնեայ ու խաղաղ ժողովուրդին կողմէ խանդավառ ընդունելութեան արժանացած է։ Նախարարը կ'ըսէ թէ՝ ժողովուրդը անայլայլ հաւատարմութիւն կը տածէ կառավարութեան հանդէպ։

Վանայ ադիւռակները

Վանէն կը հեռագրեն թէ ոչրագործ Մրբ Մհէի խումբէն Սպին ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուելով արդարադատութեան յանձնուած է։

Առեւանգողներու ջերբակալումը

Սկանիկէն կը հեռագրեն թէ Հանր. Պարտուց վարչութեան քննիչները առեւանգող յեղուզակներուն օժանդակող անձերէն Բասթէրլեան զիւղին բնակիչներէն Իշէր ու Եանքօ և անոնց ընկերացող Իշէր ու Եանքօ։ Ասոնք զինքը ձերբակալուած են։ Իշէր զինքը ձերբակալող զինուորներէն միոյն զէնքը առնելով գիւղերուց փախուստ տուած է և սակայն նշմարուելով սպաննուած է։

Ընտրողներուն ընտրելիութիւնը

Պրու

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Բազմալեզուեան Զրուցարութիւն՝Հայերէն-Ռուսերէն - Գերմաներէն - Իտալերէն - Ֆունարէն-Ֆրանսերէն-Անգլիերէն և Տաճկերէն։ Էջ 400։

Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Անհրաժեշտ երկսեռ ուսանողաց, ուսուցչաց և առ հասարակ ամէն անձանց.—

Օրական 10 վայրկեան շրջենալի, շրջեկառքի, հանրակառքի կամ տան մէջ բազմալեզուեանը կարդալով անդզգաբար խիստ քիչ մէջոցի մէջ պիտի տիրանայ եւրոպական վերոյշեալ լեզուաց.—

Նորարդն եւրոպական մէթոտներով պատրաստուած սոյն կարեւոր գիրքը պէտք է ամէն օր ամէնուն դրպանը ըլլալի։ Ապագան լեզուագէտինն է։

Դին 20 դահեկան, փոստի ծախքով 23։

Դիմել հեղինակին Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազիտ Հասան։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՆԿԼՕ-ՀԱՅ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

1136 Էջ 800 ՊԱՏԿԵՐ

Արժանացած համազգային գնահատման, եզական և անմրցակից իր տեսակին մէջ անգլիերէն հոմանիշներ. գիտական բառերու ճոխ մթերք, մասնաւոր յաւելուածներ միակ վաճառքի բառարան։ Ի գին լաթակազմ 70, կիսակաշի 75. դիմել հեղինակին՝ Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազիտ Հասան։

ԵՐԵՔ ՀՐՄՑԱ ԱԿԻՐՆԵՐ 5 ՀԱՏՈՐ

Սոյն կարեւոր գիրքը այժմ կը վաճառուի 20 դահեկանի Ընչին գնով մը.— Դին 20 դահեկան, փաւառներու համար փոստի ծախք չպիտի առնուի. առիթէն զտուեցէք։ Դիմել «Մանզումէ»ի։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕԼԻՔ

Մասնաճիւղ Դալաթիոյ. — Քամանտոխան։

Պոլսոյ գործակալութիւն.— Գաթըրճըօղլու քաստէին դիմաց Աշիր էֆ. Քիւթիպհանէ փողոց։

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Դալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաեւ զանձումներ Թուրքիոյ բոլոր կաւառներուն, ինչպէս և արտասահմանի համար։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ Է

ՏՕՔԹՕՐ ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱԲՈՌՏԻԹԵԱՆ Ե Ի ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԴԻՐԵՐԱՌԱՆԱՅ ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Ծննդական և աբորտիթեան գործառութիւններու Հիւանդութեանց մասնագէտ բժշկ Տօքթ. Գառլօ Յակոբեան գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու հնթակային հիմնապէս կը բժշկէ Գիրանկիսները, հին և նոր ջերմամիզութիւնը, ամսական անկարգութիւնը և սերմնահոսութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ արգոթիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւնները։

Ամէն օր, էջս օրէն վերջ, բացի կիրակի օրէն կը գտնուի Պահճէ-Գաւու, շաբաթավաճառ Հաճի Պէքիրի անկիւնը, թիւ 18, Մէրամէթճեան-Պիանքի դիմաց։

Ուրբաթ օրերը ձրի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿ

ՕՍՄԱՆԻՅԷ

ՆԵՐՍԷՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Եիւքսէք Գալաբերբա, Դալաթիա, Թիւ 30

Հիանալի տեսարան, եւրոպական նուրբ կահաւորում, էլեկտրական զանգակներով օդային կազերով լուսաւորուած, անթերի սպասարկութիւն, կատարեալ մաքրութիւն, գիներ դիւրամատչելի, գաւառացիներուն յանձնարարելի միակ հանդստաւէտ եւ կեդրոնավայր պանդոկ։

Ճաշարան, ընթերցարան և սրճարան սպօն։

ԾԱՆՕԹ.— Ուշադրութիւն, ԵԻԻԳՍԷՔ ԳԱՀՏԸՐԸՄ հպոցէին, չչփոթել ուրիշ Օսմանիէի հետ։ 1—50

ՏՕՔԹՕՐ ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՊԻՊԵԱՆ

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՆԵՐԲԻՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԱԽՏԵԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շեշտի, Օսման պէյի զաղինօին մօտ, Անանեան աբարթըմանի իր յարկաբաժնին մէջ.

Արանց և կանանց ինչպէս նաեւ տղայոց ամէնազգի հին և նոր ախտերը, սոսմոգսի, ազիքներու, երիկամներու, սրտի եւայլն հիւանդութիւնները անզգիական և ամերիկեան նորագոյն մեթոտներով կը դարմանէ։ Ցրանկախտը և անոր հետեւանք բոլոր յատուկ հիւանդութիւնները «Սալվարսան»ի և բոլորովին նոր դրութեամբ «Սալարսան»ի ներարկումներով կը բուժէ առանց ո՛եւէ ցաւի և առանց զբաղումի արգելք ըլլալու։

Որպէս զի ո և է մէկը չի վարակուի թիֆոյով և գոլերայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հնարուած, կիրարկուած և յաջողութեամբ պակուած նորագոյն միջոցներով պատուաստում ալ կը կատարէ։

Ուրբաթ՝ օրեր մինչև կէս օր Ձրի։

3 - 36

ԳԱՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

Տ.ՔԹ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆէսոր Էրլիխի վերջինչանգամ գրատած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելագործ կը բուժէ հին և նոր գաղիական ախտերը, միմիայն մէկ ներժէքսիոնով. նաև կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ջերմամիզութեան, միզամանի և երիկամունքի եւ բրօսթատի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոտներով։ Իրեն գիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ Ֆէպուս լուսանկարչատան առաջին յարկը։ Ծանօթ.—Ամէն տեսակ գործողութիւններ միզանցքի և արգանդի հիւանդութիւններու և մասնաւոր խնամք։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՍՄԲԱՏ ԲԻԻՐԱՏ

„ՈՐԳԵՍՊԱՆ ԾՆՈՂՔԸ"

ԽԻՍՏ ԶԳԱՅԱՅՈՒՆՑ ԵՒ ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ ԳՐՈՒՍԳՆԵՐՈՎ ԼԵՑՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊՐ

ԱՌԱՋԻՆ ԹԻԹԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ԸՆԾԱՅԱԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԱՒՕՌՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԸ ՄԻԱՅՆ ՏՕ ԳՐՈՒՇ

ԶՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԱՐՆԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՇԹԱՅՆ

Վ.Ա.Ճ.Ա.Ռ.Ա.Տ.Ո.Ւ.Ն.Ը

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր բնատնիքները, գերձակներն ու կոշկակարները իսկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքագրում ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՂԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին Բերա, Շիտակ ճամբայ, Կալաթա-Սէրայի դէմ Բերա. Շիտակ ճամբայ, Պոն Մարշէի դէմ, թիւ 348 եւ 343 կրկին։
Կալաթա. (Սինկէր խան, Թիւնէլին եւեւ.
(Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Սկիւտար. (Սուլթան համամ, թիւ 2։
(Սուլթան Պայազիտ, Թրամվէյի սթատիոնին դիմաց, թիւ 134։
Սկիւտար Զարէը պօյու, թիւ 120։

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։ Ընկերութեան կեդրոնական վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ Ճամբայ, թիւ 343 եւ 343 կրկին, Տիւզոյլու Մարգիս պէյի տունը։

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ՓՈՐԱԳՐԻՉ

Տ. ԾԻՐԻՆԵԱՆ

Պապը Ալի Ճատէսի Ծըղալ սոլլու եօղուշու, թիւ 10

Գործատեղոյս մէջ կը պատրաստուին մասնաւոր խնամքով պատկերներ տօսախի, դինկոյի, պղինձի վրայ և ամէն լեզուէ կնիքներ քաուչուկի և մետալի վրայ, ինչպէս նաեւ բժիշկներու, դպրոցներու, տասնաւորներու և փաստաբաններու համար նուրբ փորագրութեամբ թաղէններ։ Կը պատրաստուին նաեւ խիստ ճաշակաւոր այցքարտէր, նշանախօսութեանց և հարսանեաց հրաւիրատոմսեր վաճառականական ամէն տեսակ տպագրական պիտոյքներ։ Գիները չափազանց աժան, մաքուր և արագ, գաւառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւններ փութով և խնամով կը պատրաստուին։ 1—20

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Հրապարակաւ կուգանք խնդրել մեր հին բաժանորդներէն որ հաճին անյապաղ, մեզ հաղորդել իրենց հասցէն, որպէսզի ո և է անհանգստութիւն տեղի չունենայ առաքումներուն մէջ։

"ՐԷՍԻՄԼԻ ԳԱՄՈՒՍԸ ՕՍՄԱՆ„Ի ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱՐԱՏ

Թուրք նշանաւոր գրագէտ Ալի Սէյտի պէյի յօրինած եւ վեց մասնագէտներու որդրդութեան բովէն անցած սոյն գործը, 3 մեծ հատորներ, 1200 էջեր, 4000 պատկերներ, 60 մեծ թաղտներ եւ 4 գունաւոր պատկերներ կը պարունակէ։

Երեք հատորին անկապ գինն է 70, լաթակազմինը 80 գրուշ։ Ընտիր թուղթի վրայ տպագրուած 3 հատորին անկապ գինն է 80, կաշեկազմինը 95, թուղթերը սատարու, որոնք ֆիզնաՀան վարժարան մը կը յանձնէին, «Ֆոկկալա» թաղին Ցիսուսեաններուն քով։

Գեղեցիկ Եւրոպացէն վերադարձին, երեկոյթի մը մէջ, առիթ ունեցած էր տեսնելու իր հօրաքրոջ աղջիկը դէպ ոգին առջեւ, և այդ օրէն սիրած էր զանի։

Հերանոյշ ոտար չէր Գեղամի այդ հոգեկան նոր վիճակին, և իր մէջ կը զգար նոյն սէրը, նոյն հաճոյքը։ Ամէն անգամ որ Գեղամին գեղեցիկ հասակը դիմացի պատշգամին մէջ կը դեռուէր, ինքզինք կը կորսնցնէր, դիրքը ձեռքէն վար կ'իյնար, դող մը, սարսուռ մը կը զգար իր երակներուն մէջ, և սիրտը կը բաբախէր։

Հերանոյշ ալ կը սիրէր Գեղամը, իր մօրեղբորորդին, Եւրոպայէն վերադարձած աղուոր տղան։

Գեղամին մայրը, կամ որ նոյն է, Սիմոն պէյին կինը՝ տիկին Աշնիւ, սկիզբէն ի վեր նշմարած էր ամէն բան, սակայն կը զգուշանար բացուելէ։

Եւ այսպէս, յարաբերութիւնները կը սեղմուէին երթալով, և Հերանոյշ ու Գեղամ, քիչ ատենուան մէջ զգալի առաջդիմութիւններ կ'ընէին. ա՛լ հարկ չը կար պատշգամէ պատշգամ գիրար դիտելու և իրարու դիմաց հառաչելու։ Երկուքն ալ համարձակ էին, չուտով միջոցը գտան գիրար աւելի մօտէն տեսնելու։

Եւ ա՞լ պիտի կրնար բամբասել զինքը, կը խորհէր օրիորդը, չէ՞ որ իր մօրեղբօրորդին էր, հարազատ մօրեղբօրորդին, և յետոյ, իր՝ ծնողքին օրինակը կար, միշտակը դեռ թարմ էր, դեռ չէր մոռցուած էլէնիի միջադէպը։ Անկէ ի վեր իր ականջին ուրիշ բաներ ալ հասած էին, իր հօր մասին Հապա իր մա՞յրը...։ Միշտ իր աչքին առջեւ էր իր մօրեղբօր գործակատարը, իր մօր սենեակին մէջ, բազմոցին վրայ քնացած(.՝), բազմոցը քրքրուած, բարձերը վար ինկած, չէր կրնար վայրկեան մը հեռացնել իր մտքէն այդ օրը, մօր ճիգերը, զինք խաբելու և իրեն հաւատացնելու թէ Օնիկը մարած էր, եւն։ Հերանոյշ ուրիշ օրեր ալ հանդիպած էր Օնիկին, երբ ան գուրս կ'ելլէր իր մօր ենթասենեակէն կամ հոն կը մտնէր. և այդ օրերը, լաւ կը յիշէր, ամառվան չէին, որպէս զի իր մօր «առհաւ»ը բերելու առիթով հոն եկած ըլլար, հասարակ օրեր ալ կուգար ան, առաւ, ցերեկ, իրիկուն, և եթէ, մէ՛կ օր ուշանար, կամ չի գար, իր մայրը կը վազէր հոն, իր մօրեղբօր տունը, պատրուակները չէին պակսեր։

Բայց, իր ծնողքին ամբողջ խաղութիւնը գիտցող Հերանոյշը, չէր ուզեր որ անոնք դիտնան իր գաղտնիքը, կը վախնար մանաւանդ իր մօրը կողմէն, կը դողար որ ՀԷՂ՝՝ թէ իր ձեռքէն խլէր Գեղամը, ինչպէս յաջողած էր իրեն քաշել Օնիկը, ուստի՝ հնար մը կը մտածէր, պատրուակ մը, որով կարենար յաճախ վայելել իր... Գեղամին ներկայութիւնը։ Մօրեղբօրորդին էր, չէ՞...։

Իրիկուն մը, երբ ընթրիքը վերջացած, կը պատրաստուէին սեղանէն ելլել.

— Բարա՛, բան Հերանոյշ, գողար Նայուածք մը ղրկելով իր հոր, բան մը պիտի խնդրեմ, չպիտի՞ մերժես։

— Ի՞նչ է, աղջի՛կս, խօսէ՛ Նայիմ, յարեց Ֆօրտունեան պէյ, որ այն գիշերը սովորականէն աւելի զուարթ կ'երեւնար։

Մայրը, որ ներկայ էր այս խօսակցութեան, առանց բերանը բանալու, զուրս եկաւ սենեակէն, առանձին թողլով հայր ու աղջիկ։

— Բարա՛, շարունակեց Հերանոյշ, քնքոյշ ձայնով մը, Ֆրանսերէնս կատարեալ գործել կ'ուզեմ։

— Ինչպէս...

— Կը զգամ, կը տեսնեմ տգիտութիւնս, շարունակեց օրիորդը։

— Զը հասկցայ, աղջի՛կս, յարեց հայրը քիչ մը զարմացած, ի՞նչ ըսել կ'ուզես։

— Ֆրանսերէնի մասնաւոր դասեր կ'ուզեմ առնել, բարա՛, կը պատասէր օրիորդը՝ սիրուն գլուխը ճօճելով։

— Ֆրանսերէն չե՞ս գիտեր, աղջի՛կս, դիտել տուաւ Ֆորտունեան պէյ ժպտելով, ա՛յքան տարիներ Ֆրանսական վարժարաններ յաճախեցիր, ընթացաւարտ եղար, ա՛յնքան բազմաթիւ դիրքեր կարդացեր ես, և տակաւին պէ՞տք կը դպաս Ֆրանսերէն նոր դասերու։

— Ո՛չ, բարա՛, ընդմիջեց օրիորդը, կ'աղաչեմ, մտիկ ըրէ՛։

— Խօսէ՛ Նայինք...։

— Լեզուն գիտեմ, շարունակեց օրիորդը, չա՛տ լաւ գիտեմ, բայց «ազատ»ը, «ախ, ան ի՞նչ անուշ կ'արտասանէր։

— Ո՞վ, հարցուց հայրը։

— Մեր Գեղա՛մը, պատասխանեց Հերանոյշ։

— Մօրեղբօրորդի՞ն, յարեց օրիորդը, կրո՛ղը։ ան ի՞նչ փափուկ, ի՞նչ անուշ, ի՞նչ հիանալի «ազատ»ն ունի։

(Շարունակեցէք)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

«Մանզումէ»ի հիմնուելէն ի վեր մեր գաւառի յարգելի թղթակիցները իրենց շահեկան ու ճշգրիտ տեղեկութիւններով ճոխացուցած են մեր թերթը։ Կը յուսանք որ ապէ՛ վերջ, միեւնոյն թղթակիցները կը հաճին շարունակել իրենց այդ օժանդակութիւնը, որուն համար կանխաւ կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնները։ Արդէն «Մանզումէ»ն միշտ ժողովունդին թերթը ըլլալով, ձեռքէն եկած օժանդակութիւնը չէ զլացած և հիմա ալ ո և է գործ ունենայ և կարգադրելու համար դժուարութիւններու հանդիպի, կրնայ դիմել մեզ՝ մեր ընթերցողներուն և ըստ կարելւոյն գոհացում ստանալ։

"ԶՈՐԻՆ"

(ՇԱԲԱԹ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ)

Վաղը ամէն կողմ փնտռեցէք „Զուա„ ազգ. երգիծաթերթը քրքջալիր ու շահեկան բովանդակութեամբ։ Եր. Օսման Միւրթէզա պէյ, Երկու և Զաքրջալի։ Դին 10 փարա։ Ծաղրանկարներ։ Հասցէ՝ Պալը Ալի, Իպսամ խան թիւ 31։